

dövas

Sveriges Dövas Riksförbund

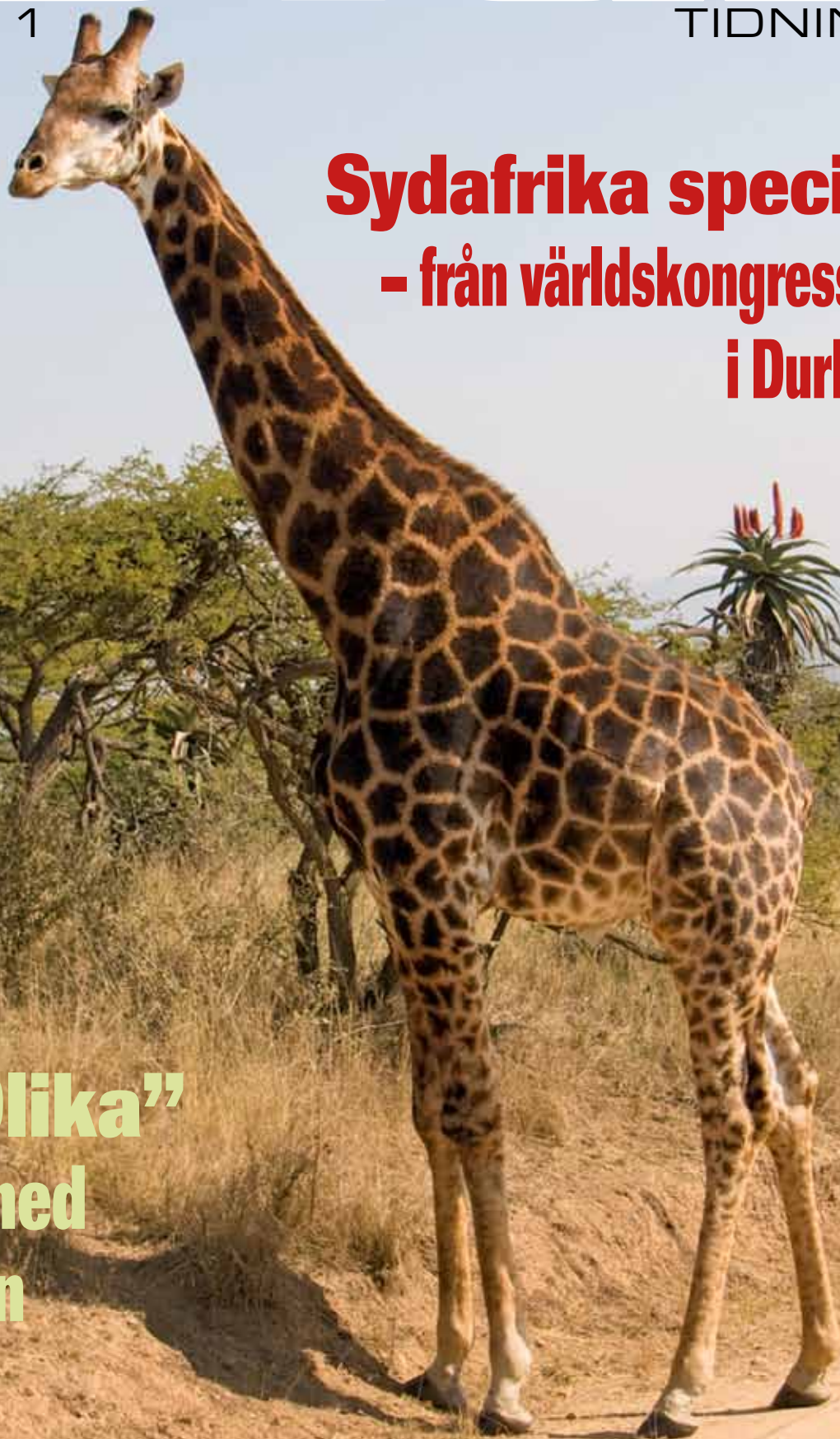
nr 5 - 2011

TIDNING

Sydafrika special - från världskongressen i Durban

**”Lika Olika”
TV-höst med
Özz Nuyen**

Kohei reser jorden runt på två hjul



ledare



ANNA-LENA OLEHN

” Många gånger tror kanske hörande att de gör ett bra jobb när de i själva verket kanske gör mer skada än nytta.

Hörande måste lyssna på dövas erfarenheter

Det är roligt att vara tillbaka i förbundsstyrelsen igen efter två års bortavaro. Jag har alltid varit intresserad av intressepolitiska frågor och ett av de områden som ligger mig varmt om hjärtat är sociala frågor. Det gläder mig att Socialstyrelsen ska arrangera ett seminarium för landsting och kommuner i höst. Tanken är att de ska få mer kunskap om döva och teckenspråk.

Den senaste tiden har ett flertal kommuner nekat döva personer att flytta till andra kommuner där det finns teckenspråkig service.

Landets kommuner är skyldiga att erbjuda boende och stöd efter behov. Tyvärr gör de inte alltid det. De anser att det går bra att använda teckenspråkstolk, men det blir ju inte samma sak. Det kan hända att man blir missförstådd, får fel diagnos eller bedömning på grund av att personal inte har kunskap om döva, teckenspråk och dövkultur.

Det kan ge upphov till allvarliga konsekvenser för döva, och allt kan blir fel för dem i deras tillvaro och liv. Det blir svårt att rätta till då skadan redan är skedd. Man tappar förtroende för myndigheterna.

Många gånger tror hörande att de gör ett bra jobb när de i själva verket kanske gör mer skada än nytta. Hörande måste lyssna på döva och dövas erfarenheter, inte ignorera dem, eftersom döva är experter själva.

Det är viktigt att bevaka att tjänsterna för döva inte försvinner: ledsagare, kontaktpersoner och verksamheter för döva med flera. Det skapar annars mer problem för de som behöver dessa stöd. Som sagts tidigare så har kommuner inga experter som kan hjälpa döva vid behov.

Man kan göra en jämförelse: En kapten styr sin båt, navigerar och ger order till sina sjömän att följa hans eller hennes instruktioner. Men om kaptenen inte vet hur navigation fungerar, vad händer då? Båten sjunker.

Jag är glad att Socialstyrelsen samarbetar med SDR. De visar stort intresse och är angelägna om att landsting och kommuner skall göra ett bättre jobb för teckenspråkiga döva.

ANNA-LENA OLEHN, STYRELSELEDAMOT



SDR hemsida:
www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.se

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vx: 08 442 14 61
Texttel. vx: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vx: 0247-641 00
Texttel. vx: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 62
3G-mobil 0735 200 902

Förbundssekreterare och informationsansvarig
Helena Fremnell
hfre@sdrf.se
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Material till Slingan
webbredax@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli medlem
medlem@sdrf.se

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Telefon vx 0247-641 70
Fax 0247-105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
info@sdpf.se

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterrommes väg 5
793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 24
Taltelefon 0247-641 30
Fax 0247-101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1



TV-HÖSTEN: Özz leder ny TV-satsning i höst



WFD-KONGRESSEN: Vi i Afrika kan också!



SOMMARLÄGER: Glada vikingabarn på barnläger

Innehåll

OMSLAG: SYDAFRIKA. FOTO: TOMAS LAGERGREN

- | | |
|--|---|
| 4 <i>I KORTHET från när och fjärran</i> | 13 <i>Jorden runt på motocross</i> |
| 5 <i>Bjørn kände trycket av bomben i Oslo</i> | 14 <i>Smått och gott från WFD-kongressen</i> |
| 6 <i>TV4 teckenspråkstolkar i vanliga sändningar</i> | 16 <i>Media hindrades från bevakning</i> |
| 7 <i>Özz Nuyen leder Lika Olika i TV</i> | 17 <i>Rykten om rån och mord spreds i Durban</i> |
| 8 <i>Britt Karmgård vann delseger mot försäkringsbolag</i> | 18 <i>DT 120 år: Minnen och drömmar</i> |
| 9 <i>SYDAFRIKA SPECIAL – från WFD-kongressen sid 9–17</i> | 20 <i>UNG: Rapporter från sommarens läger</i> |
| 9 <i>Stolt värn nation med mörkt förflutet</i> | 22 <i>En eldsjäl och coda fyllde 70</i> |
| 10 <i>Markku tackar för sig... och Colin tar över klubban</i> | 23 <i>Rapport från WFD:s Generalförsamling</i> |
| 11 <i>Döva svarta och vita umgicks före apartheids fall</i> | 24 <i>INSÄNDARE: Minnesvärda konfirmandträffar</i> |
| 12 <i>Jenny blev ny WFDYS-ordförande</i> | 25 <i>KRÖNIKA: Ska vi sluta höras, eller?</i> |

dövas
SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND
TIDNING

NR 5 • SEPT 2011

Tidskrift för SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND Grundad 1890

UTGIVNING 2011

Nr	Manusstopp	Utgivning
6	fre 16 sept	to 6 okt
7	fre 21 okt	to 10 nov
8	fre 25 nov	to 15 dec

REDAKTION

Dövas Tidning, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare Helena Fremnell

Chefredaktör Åsa Möller
asa.moller@dovastidning.se, mobiltel 0708 40 45 41

Reportrar

Tomas Lagergren
tomas.lagergren@dovastidning.se,
3G-mobil 0735 130199

Niclas Martinsson
niclas.martinsson@dovastidning.se,
3G-mobil 0738 333060

PRENUMERATION och adressändring

medlem@sdr.org
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03

Prenumerationspris 300 kr/år

Utebliven tidning

Kontakta
medlem@sdr.org

ANNONSER

Bokas och lämnas till
sdrannons@sdrf.se
telefon 0506-300 58
samt tel 0506-301 76 (Skaraborg
och Värmland)

Förenings- och internannonser
bokas och levereras till redaktionen:
redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5800 ex

Tryck: Carlshamn Tryck & Media AB
ISSN 1402-1978

I KORTHET: FRÅN NÄR OCH FJÄRRAN

AV NICLAS MARTINSSON

Agneta Broberg ny DO

■ Diskrimineringsombudsmanen (DO) har fått en ny ombudsman i Agneta Broberg. Hon är jurist och kommer närmast från Konsumentverket där hon har jobbat som ställföreträdande konsumentombudsman och avdelningschef. Till TT säger hon: "Jag önskar att diskrimineringslagar och rättigheter blir lika välkända som att vi har rätt att reklamera". Hon efterträder Katri Linna som fick avgå bland annat på grund av långa handläggningstider.



Clownfisken Nemo riskerar att bli döv

■ Clownfisken (samma fisk som är med i den populära Disney-filmen "Hitta Nemo") riskerar att bli döv. Anledningen är att koldioxidutsläppen försurar världshaven. Det gör att clownfisken kan få sämre hörsel och därmed bli ett lätt byte för rovdjur, rapporterar BBC som i sin tur citerat ur The Journal of Biology Letters.

Tidigare betyg för elever i specialskolan

■ I höst ska de nya läroplanerna för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan börja användas. Då införs en ny betygsskala. Den har fler steg än den gamla: A, B, C, D, E och F. A står för högsta betyg, och F för icke-godkänt. De som börjar i klass 9 i specialskolan i höst får nya betyg. Med först nästa höst börjar de tidigare betygen gälla, då även för klass 7 och uppåt. Även de elever som börjar gymnasiet i höst får nya betyg, också A-F.

Dövas museum i Helsingfors stänger

■ Eftersom det finska dövförbundet har ekonomiska problem, har de tvingats stänga Dövas museum i Helsingfors.



Undervisningstavla troligen från 1800-talet, från dövskolan i Borgå.

Förbundsmedlemmar

hade en protestdemonstration i juni, skriver YLE (Finlands motsvarighet till SVT). Det finska dövförbundet letar efter någon som vill driva eller köpa museet. Förbundet vill även att museet ska slås ihop med något annat, större museum så att det kan fortsätta leva vidare. Museet öppnades för första gången för allmänheten 1915 och har bland annat samlingar från den första dövskolan i Finland, startad av Carl Oscar Malm 1846 och belägen i Borgå.

Texttelefon på webben om fast telenät tas bort

■ Telia ska plocka ner det fasta nätet för cirka 50.000 abonnenter i Sverige och ersätta det med mobila lösningar. Det innebär att de döva och hörselskadade som har äldre texttelefoner inte längre kan ringa analogt. Kommunikationsmyndigheten hälsar att Flexitext finns som ett alternativ: texttelefoni via nätet mellan texttelefoner, datorer och smarta mobiler, enligt Smålandsposten. Mer om Flexitext: läs Dövas Tidning nummer 4 2011.

Rikssjukvård av barn med CI i Stockholm

■ Karolinska universitetssjukhuset fick tillstånd av Socialstyrelsen i juni att bedriva rikssjukvård av barn med svåra missbildningar i innerörat och som är aktuella för operation med cochleaimplantat (CI), uppger Barnplantorna. Karolinska universitetssjukhuset har Sveriges största CI-klinik för barn. Enligt Barnplantorna torde antalet barn med svåra missbildningar i innerörat och som är aktuella för CI-operation vara drygt fem per år. Övriga barn, ungefär 70 till antalet per år, kan fortsättningsvis genomgå CI-operation vid något av de fem sjukhusen i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm eller Uppsala.



ILLUSTRATION: LAGERGREN



2011

Bjørn kände trycket av bomben i Oslo

Bjørn A. Kristiansen befann sig på det norska dövförbundets kontor när terrorbomben briserade i centrala Oslo. Ett fönster splittrades.

Klockan 15.26 exploderade en bomb i en parkerad bil mitt i Oslo regeringskvarter. Mindre än 200 meter bort från regeringsbyggnaden ligger det norska dövförbundets kontor. Bjørn A. Kristiansen arbetar som projektkoordinator där. Han har viss hörsel och tyckte att det lät som ett kraftigt fyrverkeri. Brandlarmet gick. Först efter cirka tio-femton minuter förstod han och de andra grannarna i byggnaden att det var en bomb. Ett fönster som inte var stängt i förbundets lokaler blåstes in och slog i ett skrivbord. Glaset blev krossat, och flera takplattor flyttade på sig eller föll i golvet.

– Rummet i fråga vetter ut mot bakgården. Så lufttrycket måste ha varit våldsamt, säger Bjørn A. Kristiansen.

Han kände en kraftig lukt av svavel och rök i hela centrala Oslo och även på förbundets kontor.

Åtta personer dödades av bomben i Oslo, och 69, de flesta unga, mördades kort efter dådet i Oslo på ön Utøya där det socialdemokratiska ungdomsförbundet hade läger, av en och samma gärningsman. På Facebook och från Oslos dövförening lade man ut meddelanden om mötesplatser för döva inför fackel- och roståget den 25 juli. Antalet deltagare



Framför huvudingången till norska dövförbundets kontor.



Inne på kontoret.

var så många – närmare bestämt 200.000 (en siffra som varierar beroende på källa) – att döva enligt Bjørn A. Kristiansen hade svårt att hitta varandra. Istället gick de i grupper. Dövkyrkan hade öppen kyrka den 28 juli.

– Terrorn har definitivt påverkat dövvärlden på samma sätt som för befolkningen i övrigt. Det märkte jag tydligt i mina möten med döva. Men om det har gjort något med dövgruppen som sådan är för tidigt att säga något om, säger Bjørn A. Kristiansen.

TEXT: NICLAS MARTINSSON. FOTO: BJØRN A. KRISTIANSEN



Bjørn A. Kristiansen.

Sommar-Deaflympics i Aten ställdes in

■ Aten skulle arrangera Deaflympics sommaren 2013. Men den grekiska regeringen meddelade att den inte kunde ge finansiellt stöd till arrangemanget. Nu letar ICSD (International Committee of Sports for the Deaf) efter alternativa värdstäder. Ordförande Craig Crowley sade att regeringsbeslutet var en stor besvikelse men dock inte någon överraskning på grund av det enorma budgetunderskottet och den jättelika statsskulden i Grekland. Vinter-Deaflympics i Slovakien ställdes in tidigare i år. Vancouver som skulle arrangera vinter-Deaflympics 2015 hoppade av. De inställda spelen bekymrar Craig Crowley. Han menar att döva idrottsmän förtjänar att kunna träna och samtidigt vara säkra på att de kommande spelen blir av. ICSD skulle komma med ett formellt besked om var nästa sommar-Deaflympics ska hållas senast i slutet av julimånaden. Vid DT:s pressläggning i mitten av augusti hade något meddelande dock inte kommit.

Toyota hade handalfabet i sin reklam

■ I somras hade morgontidningen Dagens Nyheter en reklamtävling under namnet DN Reklamcupen där ett antal reklambyråer deltog. Totalt 32 annonser visades på tredje respektive femte sidan i DN:s förstadel, alltså bland de bästa och dyraste annonseridorna, under perioden juni-augusti. En av annonserna var från Toyota, framtagen av byrån Saatchi & Saatchi. Istället för vanlig text eller copy som det heter i reklamvärlden, bestod copyn av tecknande händer. Den som inte kunde förstå budskapet på en gång hade handalfabetet till hjälp längst ner på annonsidan. Toyota ville med hjälp av handalfabetet säga att deras Auris Hybridbil var "våldigt, väldigt tyst". Både juryn och Facebook-användarna kunde just den dagen rösta på antingen Toyota-annonsen eller annonsen om ölen Åbro (budskapet var i stil med "Vad kunde passa bättre än en kall öl en het sommarkag?"). Den sistnämnda segrade och kom vidare till kvartsfinalen.



Florian deltar i Frontrunners

■ Florian Tirnovan är den andra svensken som deltar i Frontrunners; en internationell ledarskapsutbildning för döva ungdomar. Den äger rum vid

Castberggård i danska Urlev, motsvarande svenska Västanviks folkhögskola, och är nu inne på sitt sjunde år. Jenny Nilsson, nuvarande WFDYS-ordförande (se artikeln om henne på sid 12), var den första svenska deltagaren. Hon tillhörde den fjärde årskullen. Florian Tirnovan hade träffat kompisar från olika länder. De sade till honom att Frontrunners skulle passa honom. "Varför inte, tänkte jag. Jag behöver också komma bort från Sverige ett tag", säger han och ser fram emot att träffa de andra deltagarna som kommer från andra länder, och utbyta kunskap och kultur med dem. Florian Tirnovan är 21 år, kommer från Stockholm och arbetade senast som fritidsledare vid fritidsgården för döva, Dukis. Ni kan följa honom och de andra Frontrunners-deltagarna på hemsidan fr7.frontrunners.dk (oklart när den är uppe). Nyfiken på de tidigare årskullarna? Ändra bara på siffran i hemsidadressen.

TV4 ska teckenspråkstolka program i vanliga TV-sändningar

TV4 ska bli ännu tillgängligare för döva, hörselskadade och synskadade tittare. Anledningen är att de har fått nya krav på sig från Myndigheten för radio och TV. Kraven går ut på att även direktsända program ska textas och att TV4 ska teckenspråks- och syntolka program till sina reguljära sändningar.

Myndigheten för radio och TV fattade beslutet om de nya kraven i juni. De började gälla redan den första juli i år och ska uppfyllas etappvis under de kommande fem åren. Den första nivån är för perioden 1 juli 2011-30 juni 2012 och omfattar fyra kanaler: TV4, TV4+, TV4 Fakta och TV4 Sport. De hade alla fler än cirka 90.000 tittare förra året.



Malte Andreasson, planeringsdirektör TV4.

Under den första etappen ska de fyra kanalerna starta en försöksverksamhet med syntolkning och uppläst text. Vidare ska de texta minst 25 procent av sändningstiden för både förinspelade och direktsända program på svenska. I den siffran inryms även teckenspråkstolkade program. Det betyder dock inte att 25 procent av sändningstiden ska teckenspråkstolkas utan att TV4 får välja vad och hur mycket som ska teckenspråkstolkas.

Under den femte och sista perioden, 1 juli 2015–30 juni 2016, ska andelen öka till 90 procent när det gäller textade och teckenspråkstolkade program. När det gäller syntolkning och uppläst text, ska andelen vara 3 procent av sändningstiden.

Vad tycker TV4 om de nya kraven?

– Det är bra att vi har en tydlig reglering. I tidigare sändningstillstånd har funnits ganska luftiga ambitioner. Det är bra att tillgängliggöra för både hörselskadade och synskadade, säger Malte Andreasson, planeringsdirektör vid TV4.

Hur mycket och vad ska ni teckenspråkstolka?

– Det är för tidigt att svara på. Den här regleringen gäller från och med i dag (1 juli). Vi ska använda fem metoder: textning, livetextning, teckenspråkstolkning, textremsa och syntolkning. Men i vilka program och när är för tidigt att säga någonting om.

Du säger att även hörande förmodligen kommer att se en tolk i rutan. Hur tror du att reaktionerna kommer att bli?

– Jag är ganska säker på att reaktionerna blir helt olika beroende på vilken miljö det handlar om. I England har man en teckenspråkstolk i nyhetssändningar i morgonprogrammet. Det skulle nog inte vara några problem då. Men i dramaserier skulle det vara problem. Vi måste lära oss var det behövs teckenspråkstolk och var tolken blir mest uppskattad.

Hur mycket och vad ska ni direkttexta under den första perioden, 1 juli 2011 - 30 juni 2012?

– Inte heller det är bestämt men vi kommer att ta med i beräkningen hur stort publikintresse det är för olika program. Det dyker nog upp på något av de allra populäraste programmen, säger Malte Andreasson, som tycker att det till exempel vore bra om fotbolls-EM 2012 kunde direkttextas.

Dröjer för SVT

Vidare ska TV4 och de tre andra systerkanalerna inte behöva lägga ner mer än en procent av nettoinkomsterna* för respektive kanal på att tillgängliggöra innehållet.

TV4 blev först med att få sådana krav. Det är en följd av ett EU-direktiv om att medlemsländerna ska uppmuntra mediebolag att successivt göra sina tjänster tillgängliga för hörsel- och synskadade. För SVT:s del dröjer det att få liknande krav. Regeringen har tillsatt en utredning om public service-företagen: SVT, Sveriges Radio (SR) och Utbildningsradion (UR).

Utredningen ska lämna förslag på hur deras verksamhet kan förändras och finansieras inför nästa tillståndsperiod som startar den 1 januari 2014.

På fråga om direktsända lokala nyhetsprogram i TV4 ska direkttextas, säger Malte Andreasson att det är en fråga som de inte hunnit titta på än.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Teckenspråkstolkade SVT-program inte tillräckligt

■ TV4 ska börja teckenspråkstolka program till sina reguljära sändningar. Förra året valde SVT en annan väg: alla teckenspråkstolkade program sändes på webben utom valvakan, som sändes i TV. Granskningsnämnden ansåg i ett yttrande att SVT inte hade levt upp till kravet om teckenspråkstolkning. Enligt Christoffer Lärkner, handläggare vid Myndigheten för radio och TV, reglerar sändningstillstånden verksamheten som sker via reguljära sänd-

ningar och att de också måste tillgängliggöras. "Beslutet ska inte tolkas som att nämnden tycker att insatserna på webben är dåliga på något sätt, tvärtom. Det är alltså en fråga som handlar om plattform, men också om hur sändningstillståndet är utformat", säger han till DT. Om Granskningsnämndens yttrande säger Johan Hartman, chef för Hållbar utveckling på SVT så här:

– SVT:s tjänster på internet ger publiken

nya mervärden, både i form av tillgängliggörande program som sänts i tv-kanalerna, men också unikt material såsom exempelvis teckenspråkstolkning.

Inför nästa tillståndsperiod anser SVT att tjänsterna på öppna internet bör utgöra en del av kärnverksamheten.

NICLAS MARTINSSON

Hedrad Özz Nûjen
leder nytt SVT-program:

Lika Olika

På sista inspelningsdagen av SVT Teckenspråks nya satsning, programmet Lika Olika springer barnen runt och hoppar kring programledaren i dramasalen på Manilla. Alla barn diggar killen. Och han är inte vem som helst.



Özz Nujen i diskussionstagen med barnen. Tolk t.v. är Marie Esters Axelsson.

– Tjena! Det är jag som är Özz! Presenterar sig Özz Nûjen glatt med den omisskännliga glimten i ögat och det smittande leendet. Den kände komikern ska leda tittarna i programmet genom tio halvtimmes avsnitt.

– Målet med programmet är bryta tabun och att möta allvar med humor vilket är

en svår balansgång och Özz är perfekt. Han har humorn som sitt vapen. Och han kommer själv från en minoritet, berättar programmets producent Elisabeth Ulfspärre.

Och svårövertalad var han inte. Tvärtom. När Özz fick en förfrågan av om att leda programmet tvekade han inte.

– Jag sa ja direkt. Blev så hedrad och stolt över att de frågade mig. Jag är privilegierad som får jobba med det här. Det är så mycket glädje jag möter!

Elisabeth är beredd på eventuell viss kritik för att de första gången värvat en hörande programledare.

– Grejen är att publiken inte ska tänka på att det är

en döv eller hörande, utan det ska vara historien bakom som är det intressanta, säger Elisabeth.

Ser likheter

Özz kom till Sverige från Kurdistan som åttaåring. Han förstår vikten av att få använda sitt eget språk och att han som kurd har något gemensamt med döva.

– Vi kurder har inte fått möjligheten att få styra över oss själva. Jag vet hur det är att vara förtryckt. Jag har sett stolta döva, precis som det finns stolta kurder. Samtidigt som det finns kurder och döva som skäms och önskar att de var svenskar eller hörande.

Framförallt i språket ser Özz likheten.

– Vi kurder har inte fått tala vårt eget språk och ni har haft samma sak. Och för oss människor är språk otroligt viktigt. Och teckenspråket är ett expressivt språk. Och ärligt. Det har jag förstått nu. Förut var det mest bara som tecken för mig.

Özz är känd för att ha stor självdistans som komiker. Han driver med andra, men framförallt med sig själv. Det är helt avgörande menar han.

– Om man inte kan skämta om sig själv, ska man inte skämta om andra, avslutar Özz Nûjen.

TEXT&FOTO TOMAS LAGERGREN

Äldreboende tar inte längre emot döva

■ Det privatägda nyöppnade vårdboendet, Söndagsgården i Hökarängen söder om Stockholm, hade nio platser avsedda för äldre döva och personer med dövblindhet. Eftersom ingen av dem efterfrågades, bestämde sig Söndagsgården, som drivs av ett av landets största vårdbolag, Carema Care, i somras för att ändra profil. Nu tar vårdboendet emot både

yngre och äldre personer med demenssjukdomar för såväl korttidsboende som permanent placering. "Vi tycker att det känns jättetråkigt att den satsning vi gjorde inte efterfrågades på marknaden", säger Sara Wilhelmsson, verksamhetschef.

Får stanna i Sverige

■ Bröderna Farkondeh från Iran, Daniel och Sassan som DT följt genom åren, har kämpat i över åtta år för att få stanna här i Sverige. I som-

mar fick de beskedet att de äntligen beviljats uppehållstillstånd.

– Äntligen! Luffen blev genast frisk för oss, berättar en mycket glad och lättad Daniel i en kommentar till DT. En intervju med bröderna kommer i DT senare i höst.



Bröderna Farkondeh.

Egenföretagaren Britt Karmgård nekades att teckna försäkring. 2009 anmälde hon Swedbank Försäkring till Diskrimineringsombudsmannen (DO). Nu har försäkringsbolaget och hon via DO nått en förlikning. Anledningen till att bolaget backade, var att riktlinjerna skulle ses över inte bara i Sverige utan också i andra länder.



Britt Karmgård.

Britt Karmgård vann en delseger i matchen mot försäkringsbolaget

Britt Karmgård ansökte om fyra olika försäkringar (ålderspension, sjukförsäkring, premiebefrielseskydd och tjänstegrupplivförsäkring). Hon fick nobben för alla utom en. Den enda hon beviljades, var ålderspensionen. Förklaringen som gavs i ett brev till henne, var att tillgänglig forskning och samlade erfarenheter visar att risken är flera gånger större för personer med vissa funktionsnedsättningar att vid sjukdom eller olycksfall råka ut för långvarig eller permanent arbetsoförmåga än för genomsnittet.

– Det var ett märkligt svar. Vad har mitt funktionshinder med sjukdom att göra? sade Britt Karmgård till Dövas Tidning 2009.

I december förra året valde DO att stämma Swedbank Försäkring. Efter en konstruktiv diskussion, som DO uttrycker det, har Swedbank Försäkring och DO valt att förlika sig. Försäkringsbolaget har fått betala 70.000 kronor till Britt Karmgård.

– Egentligen ville vi inte ha en förlikning utan rättegångsprocessen skulle få ta sin tid. Anledningen till att det ändå blev en förlikning, var att det kunde bli nya riktlinjer. Så jag ser det som en delseger, säger Britt Karmgård.

Swedbank Försäkring återförsäkrar sig hos Sweden Reinsurance. En återförsäkring är ett sätt för banken att skydda sig mot att kostnaderna blir högre än de premier som betalats in. För att få rätt till återförsäkring, måste Swedbank Försäkring följa Sweden

Reinsurances riktlinjer. En av dem är att inte ge döva sjukförsäkring.

Swedbank Försäkrings VD, Per-Erik Gullnäs, bekräftar att Sweden Reinsurance och dess moderbolag, Scor, har en stor översyn av sina riktlinjer. De kan enligt honom förmodligen leda till en förändring någon gång under det här året. På frågan om döva i större grad än tidigare kommer att ges individuella bedömningar i Sverige och andra länder där Scor är verksamt, till exempel Storbritannien och USA, hänvisar Per-Erik Gullnäs till Scor, som har säte i Frankrike. DT har varit i kontakt med Sweden Reinsurance, som vid DT:s pressläggning inte kunnat ge något svar.

Vilka rutiner kommer Swedbank Försäkring nu att ha när döva ansöker om försäkring hos er?

– Vi kommer att ha en individuell prövning av varje ärende i kanske större utsträckning än tidigare där vi prövar individens förmåga att ta sig tillbaka till arbetslivet, säger Per-Erik Gullnäs.

Till Svenska Dagbladet säger DO:s utredare och jurist, Per Holfve:

– Går man in på individen och gör en riskbedömning i det enskilda fallet så minskar risken för diskriminering. Om man till exempel bara säger "döv, då är det avslag" så är risken uppenbar för diskriminering.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

” Går man in på individen och gör en riskbedömning i det enskilda fallet så minskar risken för diskriminering.

Hallå där ...

... Lena Adelson Liljeroth, kulturminister, som i juni fick sitt cochleaimplantat (CI).



Lena Adelson Liljeroth.

Hur trivs du med ditt CI?

– Jag har lärt mig att använda det och är förhållandevis bekväm med det. Men jag har problem med alla nya ljud som kommer in.

Vad kan du nu höra?

– Jag hör de höga frekvenserna. Det är ljud som jag aldrig har hört i hela mitt liv. Det positiva är fågelsånger, och i musiken hör jag helt andra tonarter.

Vad tror du att det faktum att landets kulturminister har CI, betyder för döva och hörselskadade?

– Det är ju en otrolig teknik. Under ett antal år har man opererat döva barn men inte vuxna. Men nu finns den tekniken. Jag hoppas att vuxna kan ta del av den för då kan man få ett enklare liv. Men det är en lång process. Jag har talat med andra som hade CI innan jag opererade mig och de sa att jag inte skulle ha allt för stora förhoppningar för det kan ta tid. Jag försöker använda mitt CI all vaken tid och hoppas att jag endast kommer att få fördelar i fram-

tiden med CI.

Du sa att i och med att du har CI så får du ett enklare liv. Hur menar du?

– För mig som halvhörande blir det ett enklare liv då jag inte behöver fråga om, då jag kan vistas i bullriga miljöer, och kan uppfatta musik på ett nytt sätt.

Skulle du vilja tillägga något?

– Att man ska vara glad över den tekniska utveckling som sker och att man inte ska vara rädd för att berätta om man har någon form av handikapp. Människor är mer förstående än man tror.

NICLAS MARTINSSON

WFD-kongress i Sydafrika 18-24 juli

Stolt värdnation med mörkt förflutet

Den senaste World Federation of the Deaf-kongressen (WFD) ägde rum i Durban, en storstad i östra Sydafrika. Värdnationen var enormt stolt. Någon WFD-kongress hade nämligen aldrig arrangerats i Afrika tidigare.



Det var ingen tillfällighet att företrädarna för värdnationen var synnerligen stolta över att få arrangera WFD:s första kongress i Afrika. Landets historia talar för sig själv: Sydafrika blev nämligen demokratiskt så sent som 1994. Samma år avskaffades apartheid, en rasåtskillnadspolitik och ett samhällssystem där vita gynnades och där färgade och svarta diskriminerades. 1990 frigavs apartheidmotståndaren Nelson Mandela efter att ha suttit fängslad i 27 år. Fyra år senare blev han landets president efter en jordskredsseger i det första allmänna valet. Vidare kunde Sydafrika bli medlem i WFD först efter 1994.

Ett märkligt sammanträffande var att WFD-kongressens traditionella öppningsceremoni ägde rum på just Nelson Mandela Day, något som organisationskommittén bakom kongressen först inte visste. Många i publiken kunde inte låta bli att hoppas

att den hemliga gästen var självaste Nelson Mandela, vilket tyvärr inte blev fallet.

Kongressens tema var "Global dövrenässans". Enligt WFD:s förra ordförande, Markku Jokinen, står en renässans för en början på något bättre och nytt för dörren, något som han menar i högsta grad gäller för döva världen över.

– Vi är här för att lära oss hur vi kan uppnå våra mänskliga rättigheter, sade Markku Jokinen under öppningsceremonin.



**TEXTER OCH BILDER:
TOMAS LAGERGREN OCH NICLAS MARTINSSON**

► Läs om människor och händelser från WFD-kongressen i Durban sid 9 – 17 ►



Markku tackar för sig...

Markku Jokinen avgick efter åtta år som WFDs ordförande

Den avgående ordföranden Markku Jokinen kan lägga till en ny titel: Hedersordförande. Efter åtta år som WFD:s ordförande förädrades han den hedervärda titeln, som han nu innehar tillsammans med Yerker Andersson och Liisa Kauppinen.

Hur känns det att sluta?

– Det var inget lätt beslut. Men processen har växt fram allteftersom och det känns bra att sluta. Man vill gå medan man kan och Colin har ny energi. Det är också en anledning till att låta någon annan ta vid.

Vad har varit det viktigaste för dig under din tid på WFD?

– Att FN-konventionen för funktionshindrade kom. Ett viktigt redskap eftersom en konvention är definitiv. Därför har den hjälpt oss mycket. Och att WFD som organisation är starkare idag än när jag kom. En annan viktig milstolpe var när dövläraryrkongressen i Vancouver ifjol bad om ursäkt för beslutet att ta bort teckenspråk som ämne i skolan som togs på dövläraryrkongressen i Milano 1880. Det beslutet fick stora negativa konsekvenser för döva i hela världen under lång tid framåt.

Markku berättar om sitt starkaste minne som ledare för WFD.

– Nepal. Jag har rest runt väldigt mycket och träffat många människor – både makthavare och vanliga människor. Men Nepal, alltså... Mitt intryck efter besöket var så otroligt starkt. Befolkningen är fattig men glad och de jobbar verkligen hårt. Jag var den enda västerlänningen där, men jag kände mig som en av dem. Så välkommen var jag. Det var jättefint. De arrangerade en demonstration som jag deltog i och efteråt var det presskonferens, det var fullt av folk men allt gick som smort. En mycket fin organisation.

Vad ska du göra nu?

– Först och främst ta en paus. Jobba kvar på FAD (det finska dövförbundet) och backa upp WFD på vissa områden men inget mer. Jag tar det lugnt ett tag. Men jag har redan nya idéer på det internationella planet.

Vad för idéer?

Markku ler hemlighetsfullt.

– Många frågar samma sak. Men jag svarar samma till alla: Det får du veta sen, avslutar Markku.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN



Australiern Colin Allen är WFD:s nya ordförande. WFD ger röst åt drygt 70 miljoner döva i världen och representerar 132 nationella dövförbund. Colin Allen, som suttit i WFD:s styrelse i åtta år, vill att WFD ska bli mer öppet och få fler individuella medlemmar.

...och Colin tar över klubban

Hur känns det att vara WFD:s nya ordförande?

– Bra. Jag är glad över att kunna dela med mig av mina kunskaper och att ha ett stort stöd från medlemsländerna.

Vad är det första du kommer att göra?

– Jag har redan utfört mitt första ordförandejobb. Det är att den nya styrelsen hade möte för första gången i går. Vi är sju nya styrelsemedlemmar och fyra gamla. Så vi lärde känna varandra. Vi ska ha styrelsemöte igen på söndag.

OK. Bortsett från styrelsemöten, vad kommer du att ta tag i först av allt?

– Jag ska diskutera med WFD:s generalsekretariat, som ligger i Helsingfors, om hur vi ska kommunicera med varandra. Markku (WFD:s avgående ordförande) bor ju i Finland. Själv bor jag i Australien. Vi har ännu inte kommit fram till något, men det kan bli så att vi har videokonferens en gång i veckan.

Du betalar själv för dina resor till WFD-relaterade möten – anledningen är att dövförbundet i Australien inte har råd med att finansiera dina resor. Varför tycker du att det är värt att betala ur egen ficka?

– Jag har stor motivation att stötta WFD:s arbete. Det är berikande att få lära sig mer och träffa människor.

Du vill att WFD ska bli mer öppet – hur då?

– Vilka äger WFD? Jo, det är döva. Därför vill jag att WFD ska bli mer öppet. En del i handlingsplanen är att det ska bli mer internationella tecken på vår hemsida. Vi ska också ta fram en kommunikationsplan.

Hur kan kommunikationsplanen komma att se ut?

– I november ska vi ha styrelsemöte. Då ska vi besluta om den. Det handlar om WFD:s ansikte utåt och om hur vi vill föra ut våra budskap och utlåtanden med mera. Media är också en del i kommunikationsplanen.

WFD:s ekonomi är osäker efter 2012 då ni inte vet om ni får finansiellt stöd från den finländska staten också år 2012. Hur ska ni lösa det?

– Vi ansöker om bidrag från Finland varje år så vi får se nästa år. Vi ska också leta efter nya inkomstkällor. Det är en del i handlingsplanen.

WFD ska sätta igång ett utbildningsprojekt där ni undersöker dövas utbildningssituation. Enligt det här bladet från WFD, "Way Forward", står det att ni ska prioritera industriländerna när det gäller utbildningsstatus?

– Nej, utvecklingsländerna ska också vara med. Jag ska ha möte om det kommande utbildningsprojektet.

Med vilka?

– Det är inte offentligt än. Tanken är att vi tar fram strategier för hur vi ska arbeta på utbildningsområdet när projektet är klart.

Något mer du vill säga?

– Jag vill få fler att bli individuella medlemmar i WFD. Det kostar 50 euro om året. Hur mycket blir det i svenska pengar?

Ungefär 450 kronor.

– Per dag blir det ...

Lite mer än en krona.

– Ja, där ser du. Det är inte mycket. Och så betalar man bara in medlemsavgiften en gång om året. Vi ska tillsammans vattna trädet så att det växer allt större och starkare.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Stephen Lombard om apartheidtiden:

Döva svarta och vita umgicks tillsammans före apartheidens fall



Stephen Lombard gjorde ett slags slut på apartheid redan 1987; sju år innan rasåtskillnadspolitikens definitivt var över. Han grundade då en dövförening i Kapstaden där alla oavsett hudfärg träffades. "Döva ville helt enkelt umgås", berättar han.

Stephen Lombard är född 1959. Då hade Sydafrika hunnit bedriva rasåtskillnadspolitik i elva år. Som liten lade Stephen märke till att stranden var indelad i zoner: en för vita, och en för färgade och svarta. Han förstod dock inte de politiska motiven bakom apartheid. När han blev äldre, började han få klart för sig att han inte fick beblandas med vita.

En del av tågagnarna var endast avsedda för "white" eller "blankes" (som det heter på afrikaans). Likaså var parkbänkarna försedda med skyltar som uteslöt färgade och svarta från gemenskapen. Han gick i en dövskola mellan 1965 och 1977. Nivån på undervisningen var låg.

– Jag kände mig diskriminerad som fick undermålig skolgång, säger Stephen.

När han var 17 år gammal, skolkade han en vecka. Ytterligare cirka 20 elever protesterade tillsammans med honom mot den bristfälliga undervisningen och agan. Vidare måste de ta av sig skorna, något de inte gillade. De krävde också att få undervisning på teckenspråk. Till slut begärde rektorn ett möte med Stephen. Men det ledde inte till några förbättringar.

– Jag tror att "vitskolan" för döva var bättre.

Efter skolexamen hade han, som han uttrycker det, ett av de sämre jobben. Han arbetade på ett konditori. Senare bytte han

jobb och sysslade istället med möbeltapetsering. Efter det arbetade han i en läskfabrik som tillverkade Coca Colas produkter. På den tiden vände sig många färgade och svarta döva till honom och sa att de saknade service för dem. Tack vare en vit mellanchef i läskfabriken, fick Stephen heltidslön från fabriken trots att han nu inte längre arbetade där. Istället fick han grunda Deaf Community of Cape Town (ett slags dövförening) 1987, där han än i dag jobbar, fortfarande med stöd av läskfabriken. Först jobbade han med att hjälpa döva med olika ärenden, till exempel bilköp, familjeproblem och jobsökning.

– Jag lärde mig otroligt mycket när jag hjälpte döva, säger Stephen, som nu är så kallad public relations officer (en person som enkelt uttryckt jobbar med att göra en organisation mer känd för omvärlden).

Döva vita, svarta och färgade träffades i "dövföreningen" varje månad.

– Vita accepterade det, säger Stephen, som inte vet hur det var före 1987. Döva kanske umgicks i grupper.

1994 föll apartheid äntligen.

Innan dess, hade du ägnat dig åt civil olydnad någon gång?

– Nej, det gjorde jag aldrig. Det var vakter på många ställen. Jag visste att de skulle säga "Ut!".

17 år senare, efter apartheidens fall, kvarstår en del problem, enligt Stephen. Tolkstjänsten är inte tillräckligt utvecklad för döva. I finare områden, i regel dominerade av vita, är det höga huspriser. Det gör att många svarta inte har råd att bo där, något som ytterligare bidrar till segregation. Undervisningskvaliteten är ojämn i Sydafrika. Vissa skolor är bra, andra mindre bra.

– Min gamla skola är fortfarande dålig.

Brottsligheten och arbetslösheten är ännu höga i landet. Enligt Stephen finns det döva kriminella precis som hörande. Stephen hoppas att de framtida generationerna är mer integrerade, och att det blir mer blandat. Hans fru är döv. Tillsammans har de tre hörande barn. Den ena är teckenspråkstolk.

Det här säger Stephen Lombard än en gång:

– Jag hoppas att det blir bättre i framtiden för alla i Sydafrika.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

FAKTA OM APARTHEID

Apartheid kallas det system för att skilja svarta och vita åt som var officiell politik i Sydafrika från 1948 till 1994, då den svarte Nelson Mandela valdes till Sydafrikas president. Apartheid innebar att vita och svarta behandlades olika på alla livets områden. Svarta hade inga politiska rättigheter, svarta och vita fick inte ha sex med varandra och än mindre gifta sig. På offentliga platser försökte man hålla isär svarta och vita, till exempel genom att reservera vissa parkbänkar för vita och andra för svarta.

Jenny blev WFDYS- ordförande



Jenny Nilsson berättar om sina visioner som ny ordförande.

Jenny Nilsson hade en kampanj på webben om att hon ville bli WFDYS* nästa ordförande. Det gick vägen till slut. Som ny ordförande vill hon se fler ideellt arbetande ungdomar runt om i världen.

Spänningen steg inför WFDYS generalförsamling. Två ordförandekandidater fanns: den dåvarande ordföranden, Juan Angel De Gouveia från Venezuela, och Jenny Nilsson från Sverige. Men Juan Angel De Gouveia backade ur. Han motiverade beslutet med att det var dags för nya krafter att ta över. Jenny Nilsson blev strålande glad när det stod klart att hon var WFDYS nya ordförande.

– Det känns jätteroligt och blir spännande de fyra kommande åren. Vi har en bra styrelse med medlemmar från olika länder, säger Jenny Nilsson.

Enligt henne finns mycket att göra. Hon vill att fler ungdomsorganisationer för döva ska bli medvetna om vilka rättigheter de har och om hur de ska kunna jobba för att uppnå dem. Vidare vill hon att ungdomsorganisationer bildas i utvecklingsländer. En annan målsättning är att WFDYS ska synas mer, till exempel i FN, och samarbeta med andra internationella ungdomsorganisationer. WFDYS ska alltså bedriva mer intressepolitiskt arbete än i dag.

Hur ska det gå till?

– Vi bildar arbetsgrupper i olika regioner.

Vad ska det vara för arbetsgrupper?

– Vi har inte diskuterat klart än, säger Jenny Nilsson, som även vill se fler ideellt arbetande ungdomar runt om i världen.

WFDYS planerar att ansöka om projektmedel för att kunna starta ett projekt om mänskliga rättigheter för barn och ungdomar. Då ska projektmedarbetare anställas.

– Vi ska prata mer om det. Detaljer vet jag inte än.

En del i handlingsplanen för 2011-2015 är att WFDYS ska ha ett kontor.

En annan nyhet är att WFDYS ska börja ta ut medlemsavgifter av sina anslutna medlemsorganisationer, i likhet med WFD. I dag lever WFDYS enbart på donationer från organisationer och enskilda.

TEXT: NICLAS MARTINSSON. FOTO: TOMAS LAGERGREN



Kohei Hakamada från Japan åkte till WFD i Durban med sin motocrosscykel.

Kohei Hakamada från Japan

Jorden runt på två hjul

Den pensionerade tryckaren Kohei Hakamada, 61, från Japan är inte vilken pensionär som helst. Han åker just nu när du läser det här, jorden runt på en motocross. Resan beräknas ta fyra år.

Några spår efter en lång resa har han inte förutom skägget som han låtit växa ut. Han ser pigg ut när DT träffar honom i Durban.

– Skägget rakar jag av mig när jag kommit hem, ler han. Han är en lutt-rad resenär. Det är hans andra jorden-runt-resa. Första gången var när han som 23-åring liftade jorden runt. Då nådde han 80 länder, däribland Sverige och Malmö, där de arrangerade Världsspelen 1973. Han rabblar upp vilka länder han passerat innan han kom till Durban. Jag följer blicken längs kartan som han har med sig och ritat ned rutten i efterhand. Det är ingen söndagsutflykt, precis. En hotellnatt här och där, om det är billigt. Annars använder han sitt tält och övernattar utmed vägen.

– Korea, Ryssland, Mongoliet, Kazakstan och...

Efter att ha pekat ut den långa rad länder han passerat berättar han hur han kommit in i Afrika.

– Via Egypten. Det gick fint hela vägen ned, tills jag ville passera Afrikas horn via Somalia. Men de stoppade mig i passkontrollen. De ringde till japanska ambassaden som totalförbjöd mig att åka in i landet. ▶

*WFDYS – World Federation of the Deaf Youth Section

► **Jorden runt på...**

... forts. från föreg sida

De ville inte riskera hans personliga säkerhet, något som skulle visa sig vara ett klokt beslut. Landet är instabilt av många års gerillakrig och upplever för närvarande sin värsta svält och torka någonsin där miljontals riskerar att dö i svälten.

– Istället åkte jag via Etiopien och Kenya ned till Tanzania. Det var den jobbigaste sträckan – 400 mil av skakig och dålig väg, jag var nära att ge upp där för jag fick ont i kroppen av det. I Zambia kom ett regnoväder och vägen regnade bort. Kohei tvingades vänta ut regnet i flera dagar innan han kunde fortsätta.

– Men det var ingenting mot vägarna i Etiopien och Kenya, konstaterar han.



Kohei Hakamada.

Samtidigt som han skakade sig genom Kenya skakade det också i hemlandet. Den värsta jordbävningen på många år drabbade Japan.

Hur fick du reda på det som hänt?

– Jag fick ett sms. Som japan är jag ju van vid jordbävningar men jag förstod direkt att det var något extra den här gången. Min hemstad Yokohama blev inte hårt drabbad, som tur var.

– Men jag fick en tung känsla av maktlöshet. Jag åkte hem någon månad efteråt (resan var planerad, Kohei tar en månads paus från sin resa per år, för att träffa sin familj och gå på årlig obligatorisk läkarundersökning). När jag landade har jag aldrig sett Japan så mörkt.

Det var den efter jordbävningen införda elransoneringen som han såg. Den pågår för fullt i hela Japan ännu, efter att kärnkraftsverket i Fukushima havererat.

– Jag ville se hur det såg ut med egna ögon, så vi åkte vi till de drabbade områdena. Det var en fruktansvärd syn. Stora båtar var uppsköljda på hustak och det mesta var kaffeved. En helt ofattbar syn, berättar Kohei.

Tillbaka i Afrika fortsatte han resan. När han kommit till Durban hade han då åkt i ett år och passerat 31 länder sen han lämnade Japan. Totalt 39594 km.

Att något går sönder är vanligt om man åker så långt. Har du upplevt något haveri hittills?

– Bara en enda punktering, i Tanzania. Jag skulle leda cykeln och råkade göra hål på slangen av en spik som stod rakt upp i garaget på hotellet där jag bodde. Jag är mycket nöjd med min Suzuki, den är otroligt stabil! Bytt däck har jag däremot gjort fyra gånger. Det afrikanska väglaget sliter mycket på däcken.

Människorna och den skiftande naturen har varit bäst hittills, berättar han.

– Alla olika kulturer, det är intressant att se. Här i Afrika är folk varmhjärtade trots att de är så fattiga. De välkomnar en direkt. Ryssarna är mest gästvänliga hittills om man... Ja, bortser från vodka, haha. De bjuder alltid på för mycket, vilket inte är så bra för mig, som åker hoj, ler Kohei.

Efter Durban planerar han att åka upp längs den västafrikanska kusten och via Europa nå Sydamerika och Nordamerika innan det är dags för Europa igen och ned till Indien och Oceanien och till slut hem till Japan.

– Till Sverige kommer jag sommaren 2012, om allt går väl, spår han.

Precis när vi ska skiljas åt kommer jag på en sista fråga.

Hur kommer man på att man vill åka jorden runt på en motocross vid 61 års ålder?

Kohei ler åt frågan.

– Bra fråga. Idén är dock inte ny. Jag och min fru Sumie, som stannar hemma i Japan, har diskuterat det fram och tillbaka – i tio år närmare bestämt. Så lång tid tog det att övertyga henne, haha. Sen har det tagit tid att spara ihop pengar.

Jag önskar honom lycka till på hans fortsatta resa. Han tackar så mycket och försvinner inom synhåll. Till vägs ände? Nä, han har en bit kvar. En bra bit.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Smått & gott från kongressen



Olga Svensson Richter tillsammans med en köpare.

Boken Flickan på två stolar sålde som smör

■ Författaren Olga Svensson Richter var glad och rörd över att hennes bok om hennes liv som Coda mottogs med stort intresse i förlaget Dövianas monter på utställningen. Och böckerna sålde slut redan innan kongressen var slut.

– Att veta att min historia nu finns ute i världen, det är fantastiskt! Säger Olga Svensson Richter.

Hög kriminalitet blev en snackis på kongressen

■ Under kongressdagarna blev den höga kriminaliteten i Durban en snackis. Många sydafrikaner påminde utlänningar om att de måste vara försiktiga efter mörkrets utbrott och tänka på att ta taxi om de ville ta sig från ett ställe till ett annat. Man skulle också vara minst två om man ville gå ut. Obekräftade rykten surrade om rån och mord i närheten av kongressbyggnaden. Det gjorde att många besökare kände sig lite instängda då de inte kunde gå var, när och hur som helst. Ett elakt tecken för Durban lanserades av vissa döva: "fångelse".

Tecknande lejon populärt

■ Det animerade tecknande lejonet, som hälsade besökarna välkomna under öppningsceremonin, väckte beundran hos publiken. Sydafrikanen Braam Jordan hade arbetat med lejonet, döpt till Sipho, i hela sex månader. Till och med munrörelserna och tungan var animerade.



Smått & gott från kongressen

Över 2100 personer från 125 länder

■ Så många hade rest till kongressen i Durban. WFD har fått tre nya medlemsländer, alla afrikanska: Mali, Somalia och Tchad. Antalet medlemsländer är i skrivande stund 132 stycken. Dock var antalet länder som skickade delegater till generalförsamlingen färre, 71 stycken. Orsaken är som vanligt ekonomiska förutsättningar. Inte alla dövförbund har gott ekonomiskt stöd i sitt land. Anmärkningsvärt är att bland de länder som inte skickade någon delegat återfanns Frankrike. Där var orsaken inte ekonomiska utan stora organisatoriska problem inom dövförbundet. Sveriges delegater var Ragnar Veer och Britt Karmgård. Runt 20 svenskar var närvarande på kongressen, bland annat Krister Schönström och Kristina Svartholm från Stockholms universitet, både var inbjudna som föreläsare.

Oväntat 20-årsjubileum av den traditionella vikingaftonen

■ Traditionsenligt hade de nordiska dövförbunden och samarbetsorganisationen, Dövas Nordiska Råd (DNR), en vikingafton under kongressveckan. En av gästerna var SDR:s förra ordförande, Lars-Åke "Låw" Wikström. Han berättade att den första vikingakvällen ägde rum 1991 under WFD-kongressen i Tokyo. Bakgrunden var att de nordiska länderna också ville ha en egen kväll då det amerikanska dövförbundet, NAD, redan hade en. När "Låw" svarade på Dövas Tidnings fråga om aftonens uppkomst, kom han på att det var 20 år sedan kvällen arrangerades för första gången, något som de andra i DNR inte hade tänkt på! Gästerna bjöds på snaps och tilltugg. De fick också lyssna till presentationen om DNR:s arbete och historia. Dövförbunden i Schweiz, Tyskland och Österrike blev inspirerade av vikingaftonen. Två dagar senare – en fredag – arrangerade de en likadan kväll för första gången. NAD har av ekonomiska skäl inte längre någon amerikansk afton. Men två amerikaner sade till DT att de hoppas på en comeback till nästa kongress.



Deborah Oyuu lyute och Helena Gade.



Yerker Andersson med hustru Nancy.



Markku Jokinen och Wilma Newhoudt-Druchen



Lars-Åke Wikström.

Röster om Sveriges förslag till ny dövflagga

■ Sverige lade ett förslag på en egen dövflagga till generalförsamlingen i Durban. Sveriges delegater Ragnar Veer och Britt Karmgård visade upp den på plats. Reaktionen blev blandade om än övervägande positiva.

Flaggan har blå och turkos färg och en vit rand. De blå och turkosa färgerna finns i fem olika nyanser. Ragnar Veer förklarade på kongressen vad de står för.

– För världens fem olika kontinenter. Blått är världsförbundets färg samtidigt

som den står för vattnet och himlen. Och det turkosa är dövas färg. Vi har vävt samman allt i en flagga. Intäkterna för flaggan ska gå till WFD så att de kan få resurser för att jobba för världens döva.

Flaggan blir helt klar vid WFDs nästa världskonferens 2013 i Australien, då världsförbundet ska ta ställning till det slutförslag som finns där och då.

DT frågade några döva på kongressen vad de tycker om förslaget.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Candice Morgan, Sydafrika:



– Den känns som vattnet, att vi är i vattnet och behöver varandra i denna värld. Den är fin. De olika färgerna kanske symboliserar de olika grupper som finns i dövvärlden, att vi är olika men lika ändå. A peaceful flag, i mina ögon.

Roos Wattel, Nederländerna:



– Det första jag tänkte var att det inte fanns några symboler i den. Inte helt i min smak, Föredrar den turkosa färgen framför den blåa. Men det viktigaste är att vi får en egen flagga och det är kul.

ALL COUNTRIES REPRESENTED HERE
WE OFFER YOU THE FIRE THAT IS
MAY ITS FLAME WARM YOUR HEART
AS YOU TRAVEL SAFELY BACK HOME



Colin Allen.



Markku Jokinen.

Edward van Nieerk, Sydafrika:



– Jag gillar den. Men saknar en symbol som i den sydafrikanska flaggan. Den är full av symboler som visar vår historia. Om jag skulle hitta på en egen dövfärga skulle kanske fler färger vara med och allt knyts ihop i en hand.

Rudolf Sailer, Tyskland:



– Vi äldre har hellre den blåa färgen medan den yngre generationen föredrar den turkosa. Därför kanske är det bra att ha dom båda. Ett bra första förslag, tycker jag. Frågan är bara hur de andra världsdelen tar emot den i hemländerna, den här är ganska så pro-europeisk, döva i andra världsdelen har inte blått eller turkost som "dövfärg".

Smått & gott från kongressen

Hotellpersonal lärde sig enklare tecken

■ I samband med kongressen växte ett tillfälligt teckenspråkssamhälle snabbt fram. På både det dövtäta hotellet, Hilton som ligger i direkt anslutning till kongressbyggnaden och i kongresshuset, lärde sig personalen enkla tecken som te, kaffe, tack och rumsnummer.

Nordisk prisfest i Durban

■ De nordiska länderna fick många ärofyllda priser under kongressen. Till hedersordföranden utnämndes följande personer i tur och ordning: Svenskfödde Yerker Andersson, finländarna Liisa Kauppinen och Markku Jokinen. Sedan utnämndes Tomas Hedberg, Sverige, och Knud Søndergaard, Danmark till hedersledamöter. Sedan tidigare är bl a. vår Lars-Åke Wikström, "Låw" hedersledamot i WFD. Dessutom fick två svenskar mycket fina utmärkelser av WFD: Kerstin Kjellberg och Kristina Svartholm fick båda First Class International Merit Award.

Över 100 länder har ratificerat FN-konventionen för funktionshindrade

■ Under kongressen meddelades det att 103 länder ratificerat FN-konventionen för funktionshindrade. Antalet kommer att fortsätta öka, då 149 länder under-tecknat konventionen, vilket innebär att staten i fråga har lovat att inte agera i strid med konventionens syfte och det är ofta ett första steg före en ratifikation.

Valkampanj via webben

■ Nytt inför Durban var att alla ordförandekandidaterna hade egna hemsidor där de presenterade sig och berättade sina visioner och varför delegaterna skulle rösta på dem. En ny typ av valkampanj är här för att stanna. Även WFDYS nya ordförande Jenny Nilsson hade en hemsida inför valet.

Istanbul arrangerar nästa WFD-kongress

■ Det blir Turkiets största stad, Istanbul, som får arrangera nästa WFD-kongress 2015. Metropolen, belägen mittemellan Asien och Europa, vann i konkurrens med Tysklands huvudstad, Berlin, och Mexiko City. En fördel som Turkiets dövförbund framhöll var det geografiska läget med många flygförbindelser på endast fyra timmars avstånd. Den svenska delegationen bestående av SDR:s ordförande, Ragnar Veer, och vice ordförande, Britt Karmgård, röstade på Istanbul. "Vi vill bland annat lyfta fram de närliggande länderna", sade Britt Karmgård.



Tomas avgår från WFD efter åtta år

Svensken Tomas Hedberg slutar som styrelseledamot i WFD efter åtta år. För sitt arbete har han utsetts till hedersmedlem i WFD.

Många hade sagt till Tomas Hedberg att han ju var ung och därför hade kunnat fortsätta sitta i WFD:s styrelse fyra år till. Själv kände han att han hade tagit rätt beslut. De främsta anledningarna är att han vill kunna ägna sig mer åt dövhistorieforskning, ha mindre att tänka på och kunna koncentrera sig på sitt jobb vid Språkrådet där han arbetar med frågor som rör teckenspråk.

– Det känns dock vemodigt att sluta. Jag kommer att sakna att kunna ge mitt bidrag till WFD:s arbete med internationella frågor, särskilt utvecklingsländerna, säger Tomas Hedberg.

Han tycker också att det har varit trevligt att träffa döva, som är aktiva i dövorganisationer och dövföreningar med mera, i andra länder i samband med WFD:s styrelsemöten. Enligt honom mår WFD bra i dag men är fortfarande i stort behov av finansiellt stöd på internationell nivå. Kortsiktiga ekonomiska lösningar (WFD ansöker till exempel om stöd från den finländska staten varje år) räcker enligt honom inte.

Oväntad hedersutmärkelse

När det stod klart att Tomas Hedberg utsågs till hedersmedlem, blev han överraskad. Han hade ju "bara" suttit i åtta år. WFD-styrelsen motiverade hedersutmärkelsen med att han hade satt igång ett förstudieprojekt om dövas situation i varje land. När det blev färdigt 2008, visade det



Tomas Hedberg utsågs till hedersmedlem efter sina åtta år i WFD:s styrelse.

att Väst- och Centralafrika tillsammans med arabregionen var de mest eftersatta regionerna vad gällde kulturella, mänskliga och språkliga rättigheter för döva. Året därpå startade därför WFD:s generalsekretariat, i samarbete med SDR och med finansiellt stöd av svenska SHIA, ett projekt i Väst- och Centralafrika. Målet är att det avslutas nu i år.

Troligtvis kvar på Språkrådet

Tomas Hedberg är tjänstledig från sitt arbete som ombudsman med ansvar för språk, bistånd och internationella frågor vid SDR. Han ska ge besked i höst om han vill komma tillbaka till SDR eller inte.

– Just nu lutar det åt att jag inte är kvar på SDR. Jag tror att jag behövs vid Språkrådet. Det behövs döva experter i "hörande" myndigheter, inte bara Språkrådet utan också andra, säger han.

Den dövhistorieforskning som han håller på med just nu handlar om dövrörelsens 200-åriga historia. Startskottet var bildandet av Sveriges första dövskola, Manillaskolan, 1809. Han tittar på hur dövföreningar, dövsolor etc. har utvecklats sedan dess.

TEXT: NICLAS MARTINSSON. FOTO: TOMAS LAGERGREN

Dövas Tidning grep in när media hindrades från bevakning

Medieteamen som tagit sig till Durban från världens alla hörn fick inte bevaka WFD:s generalförsamling som ägde rum strax före kongressen. Det ledde till protester av journalister. Då ändrade sig WFD och valde att öppna upp generalförsamlingen för media också.

Den information som Dövas Tidning fick före avresa till Sydafrika var att media enligt WFD:s riktlinjer inte tilläts bevaka både WFD:s och WFDYS generalförsamling. När DT begärde att få läsa riktlinjerna, var det ingen som visste var, eller ens om, de fanns. DT protesterade och menade att WFD upplevdes som en sluten organisation. Generalförsamlingen sändes inte heller live på webben till skillnad från SDR:s senaste kongress och förbundsmöte som direktsändes.

DT skrev ett uttalande som stöddes av de

flesta medieteamen på plats. Uttalandet hade rubriken "Vad döljer WFD?". Det ledde till att WFD:s förra ordförande, Markku Jokinen, och förra vice ordförande Feliciano Sola Limia, höll en presskonferens direkt efter generalförsamlingen (totalt två dagar lång).

Inget att dölja

Markku Jokinen förklarade att WFD inte hade något att dölja. Han sade att delegationerna på första dagen hade röstat ja till film- och fotoförbud och att makten låg hos dem. En delegation som DT talade med trodde att förbudet endast omfattade delegaterna och åhörarna, inte alla i salen. På andra dagen var generalförsamlingen öppen. DT skrev i utlåtandet att det var pinsamt att WFD gav två olika budskap. Först tilläts vi inte att bevaka, sedan släpptes vi in. DT menade

att det var märkligt och inte konsekvent för en stor världsomfattande organisation som WFD. Markku Jokinen förstod invändningarna. Flera i WFD har sagt till DT att organisationen ska bli mer öppen mot media i framtiden.

Internationell pressorganisation

Under kongressveckan grundade DT också International Deaf Press, en organisation som företräder teckenspråkiga mediearbetare i samtal med team bakom större arrangemang som WFD:s kongress och Deaflympics. Deaf International Press syftar också till att vara ett forum där mediearbetare utbyter erfarenheter och tips. Behovet av ett kontaktnätverk för döva journalister i hela världen är stort, visade det sig under kongressveckan.

NICLAS MARTINSSON

Rykten om rån och mord spred oro i Durban

Durban har hög brottslighet. På kvällarna är det folktomt på gatorna och folk kör mot rött. Risken att hamna i ett bakhåll är för stor. Under veckan ryktades det bland annat om en dövd rånats inne i hotellhissen på Hilton invid kongressbyggnaden. Oron spreds bland deltagarna.

– Det med hissen har jag också hört. Men ingen har gått till mig och berättat om någon som drabbats, så det är svårt kommentera det, konstaterar Wilma Newhoudt-Druchen, ordförande i organisationskommittén.

Varför är kriminaliteten hög?

– Det finns olika orsaker. I Sydafrika är arbetslösheten hög och här i Durban är den på 35%. Det innebär att ca 1,2 miljoner av Stor-Durban 3,5 miljon är arbetslösa.

– Funktionshindrade, pensionärer och föräldralösa barn får en summa i bidrag av staten. Men det finns många som blir utan. Den gruppen faller ofta då in i kriminalitet.

Hamnar också döva där?

– Ja, tyvärr. Sydafrika närmar sig 50 miljoner invånare. För ett tag sedan var de "bara" 42 milj. Flyktingar från hela Afrika, särskilt från de närliggande som t ex. Mocambique kommer till Sydafrika för att söka lyckan.

– De tar jobb även om det är lägre lön vilket skapar problem för sydafrikaner som får problem med att hålla samma ekonomiska standard. Löneutvecklingen går ibland åt det hållet att de tvingas gå ned i lön om de inte vill bli arbetslösa på grund av att de andra kan jobba för lägre lön.

Tillbaka till brottsligheten. Det är inte som i Sverige, där man kan gå ut på kvällarna. Hur gör ni som lever mitt i det?

– Jag är född och bosatt i Kapstaden, jag har det i ryggmärgen: Jag vet var jag kan åka och var jag inte kan åka. Jag är parlamentsledamot och jag åker buss och tåg utan problem. Men jag tar inga risker helt enkelt. Det är inte värt det, avslutar Wilma.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

FOTNOT: Den i dövärliden populära sydafrikanska dövdprofilen **Wilma Newhoudt Druchen** har en unik och diger lista på titlar och uppdrag. I urval: Är sedan 1999 parlamentsledamot för ANC, ordförande i sydafrikanska dövdförbundet, DeafSA och vice ordförande i WFD. Dessutom var hon ordförande i organisationskommittén under kongressen i Durban.



Wilma Newhoudt-Druchen, vice ordförande i WFD och ordförande i organisationskommittén.

Wilma Newhoudt Druchen om kongressen:

– Vi i Afrika kan också!

– Jag är enormt stolt å hela Afrikas vägnar. Vi har visat att vi kan också, säger Wilma Newhoudt Druchen, parlamentsledamot i ANC om den lyckade kongressveckan. Hon hoppas på positiva efterdyningar för Sydafrika.

Över 2100 från 125 länder deltog i kongressen i Durban och det var rekordmånga länder från kontinenten Afrika – 30 stycken. Wilma är nöjd med siffran, även om ekonomisk hjälp krävdes för de flesta afrikanska länderna.

–WFD:s Västafrikaprojekt har hjälpt 19 av länderna. Sedan har vi i södra Afrika hjälpt till med fondpengar till några länder till. Vad gäller det totala antalet så är jag nöjd. Målet var inom spannet 2.000 – 4.000 deltagare och vi lyckades.

Att världens döva samlades och visade upp teckenspråket i Durban hoppas Wilma ska gynna kampen för ett officiellt teckenspråk i landet och hon jobbar för det i parlamentet.

Sydafrika hoppas på draghjälp

Sydafrikanska dövdförbundet, DeafSA vill få SASL (South African Sign Language) upphöjt som officiellt teckenspråk. Det finns 11 dialektala teckenspråk i landet. De ska stå under det officiella teckenspråket, SASL. Bruno Druchen som är kanslichef på DeafSA har uppvakttat konstitutionsutskottet för att få det inskrivet på högsta nivå. Varför är det så viktigt? Man har räknat ut att 1,5 miljon av Sydafrikas befolkning på 47 miljoner är döva eller hörselskadade och ungefär 600.000 är teckenspråkiga. Men det kunde vara fler.

– Det är fortfarande skamligt att vara handikappad i Sydafrika, menar Wilma. Diagnosställandet i Sydafrika är inte så bra. Mörkertalet är stort.

– Vi har inte den hörselscreening som ni har i Sverige och det finns familjer som gömmer sina handikappade barn för att de skäms för dem. En form av inskrivning i en konstitution eller grundlag skulle ändra på den trista attityden.

TOMAS LAGERGREN



För 120 år sedan trycktes den första tidningen för döva läsare, men utgivningen började på allvar 1891. Dövas Tidning har alltså givits ut i 120 år, men med olika namn under årens gång. Under hösten gör vi en exposé över tidningens 120-åriga historia. Först ut är Lennart Tjärnström, mångårig reporter och redaktör (1980-2008) som berättar om sin tid på tidningen. Trevlig läsning!

Reporter i dövrörelsens tjänst

Redan som tonåring blev jag intresserad av hur tidningar kom till. Jag var då idrottsintresserad och brukade bland annat köpa Idrottsbladet. Där fanns redaktör Torsten Tegner med ett härligt go i sitt skrivande.

Att jag själv skulle hamna på en redaktion kunde jag då inte ana. Jag var utbildad målare och aktiv i Örnsköldsviks dövas förening, bland annat som ordförande. När jag börjat studera in gymnasiekompetens på distans vid Statens skola för vuxna i Härnösand fick jag ett erbjudande från Sveriges Dövas Riksförbund om jag ville börja arbeta som journalist på dåvarande SDR-Kontakt.

När jag började var Per Jernberg chef för redaktionen och han blev både min mentor och arbetskamrat. En dag längre fram kom han till mig och sade att han skulle sluta på tidningen. Varför, undrade jag?

– Jag trivs bra här, men jag känner att om jag ska fortsätta krävs nästan att jag gifter mig med en döv kvinna, sade han.

Jag kom att sakna Per, mycket beroende på att han ville lära sig använda teckenspråk. Jag hade också haft flera fina arbetskollegor som jag har samarbetat med under årens lopp.

Under min första tid på redaktionen hade vi inte så mycket teknisk utrustning förutom skrivmaskinen och texttelefonen. Jag använde skrivmaskinen ända fram till i början på 1990 talet, då jag fick min första dator. Det var en stor skillnad.

Texttelefonen kom till vid 1980 talet. Det underlättade mitt arbete mycket, men jag kunde fortfarande inte ringa till hörande personer och myndigheter för de hade inte texttelefon då. Först efter några år kom Förmedlingscentralen FÖC och då förbättrades min arbetssituation ytterligare. Det gav mig så stort utrymme. Jag kunde då direkt ta kontakt med vem som helst. Det underlättade redaktionsarbetet avsevärt.

Här kommer några episoder från min första tid på SDR-Kontakt.

I början på 1980-talet hade Kristinaskolan valt att lokalt integrera högstadiet till Landgrensskolan i Härnösand. Jag skrev då en artikel och ifrågasatte syftet med integrationen av döva elever i denna skola.

Hans Tollgren, rektor på Kristinaskolan skrev på tidningens insändarsida att det positiva i min artikel var bortglömt och skolans lärare Lars Abbén tyckte mina rader misstror unga döva.

Här fick jag lära mig att jag inte hade varit tillräckligt objektiv. Jag levde nog för mycket efter mina egna värderingar. Lokalintegrationen blev kort – det visades att metoden inte skapade bättre kontakter mellan döva och hörande.

En av mina roligaste resor under mina första år gick till Kiruna. Färdas man norrut från Kiruna kommer man efter 20 kilometer till Jukkasjärvi. Där bodde Näver-Tore med Salmonson i efternamn, näverarbetare och utbildad skomakare. I bygden var han känd för sina näverarbeten.

När jag undrade hur det är att bo i glesbygd när man är döv, svarade Tore.

– Visst finns problem, men fördelarna att bo nära naturen är också stora. Tänk dig att åka till en liten fjällsjö och fiska. Att bara promenera och andas den härliga fjällluften känns skönt. Här i Jukkasjärvi finns ingen stress, men jag saknar döva vänner som jag kan använda teckenspråk med, sade Näver-Tore.

Jag har haft en fin tid på tidningen. De senaste åren arbetade jag tillsammans med Birgitta Leufstadius, hon var tuff, tydlig och duktig. Vi kom bra överens och var också mentorer åt Niclas Martinsson och Tomas Lagergren. Det är roligt att de nu formar Dövas Tidning tillsammans med Åsa Möller. De skapar mycket läsbart. Fortsätt med det.

LENNART TJÄRNSTRÖM
JOURNALIST OCH REDAKTÖR 1980-2008



Ur SDR-Kontakt 1978.

Drömmar och snopna uppvaknanden

1978 skrev jag en artikel till SDR-Kontakt om en dröm jag hade en natt om ett lyckat sammanträde på dåvarande skolöverstyrelsen, SÖ. Det var några år innan jag började på tidningen. Jag drömde att jag blivit kallad till ett viktigt möte med SÖ. Av någon anledning blev jag den person som fick skriva notiser i tidningar ibland. När jag kommit till Stockholm ställde jag genast kosan till platsen för de viktiga överläggningarna om döva barns framtid i skolan.

Mötet beslutade att all personal som arbetar inom skolan ska kunna teckenspråket så mycket att de utan hinder kan kommunicera med döva barn. Vilken grej! Det var nyheter som jag skulle skriva, men då vaknade jag snopet. Det var bara en dröm. Varför drömmer man? Det har jag undrat.

Som journalist följde jag sedan händelserna på nära håll, bland annat debatten om tvåspråkighet för döva barn. SDR:s kamp för att satsa på en tvåspråkig dövskola genomsvare SDR-Kontakt under hela 1981. Detta år blev teckenspråket också erkänt som dövas språk och att döva har rätt till två språk av riksdagen.

Vilket grej, tänkte jag, och mycket kom att påverka dövas livssituation. Men nu vaknar jag lika snopet. Idag är det inte lika självklart längre. Nu pågår diskussioner om hur en framtida skola ska se ut för döva barn. Vinden har nu vänt, kommer teckenspråket att användas i den framtida skolan eller är det fortfarande bara en dröm?

LENNART TJÄRNSTRÖM



SDR:s Jenny Ek i ett samtal med Håkan Juholt.

Återigen succé på Almedalsveckan

I ÅR VAR DET DAGS att upprepa en succé. Sju personer från SDU (Jenny Ek, Henrik Sundqvist, Nicholas Winberg, Isabella Hagnell, Elsa Brunemalm, Mimmi Andersson och Hanna Cederström) åkte tillsammans med sju andra hörselorganisationer under parollen "Tolka mig rätt!" till Visby för att vara med på Almedalsveckan.

VI SKULLE GEMENSAMT sprida våra budskap om rätten till teckenspråkstolkning oavsett när, vad och var, och om den just nu pågående tolktjänstutredningen. Vi gick på seminarier (inte var vi passiva åskådare inte, frågor ställdes och även gjordes det kupp!) och

hade teckenspråkstält där vi lärde ut teckenspråk till de som kom fram till oss. Mångas okunskap och obesvarade frågor har vi säkert rätt bot på. Vi hade en mobil kampanj där vi gick rundor och bl.a delade ut flygblad och vi hade möten med politiker bl.a från riksdagen. Det var nog omöjligt att missa oss på plats!

MER KAN DU LÄSA på tolkamigratt.wordpress.com, det finns inlägg om bl.a kupperna, seminarierna och mycket annat. Nästa år – vill du vara med och se till att det blir ännu en succé? Välkommen att kontakta oss!

ISABELLA HAGNELL



Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se



Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist

E-post:
henrik.sundqvist@sdrf.se

SMS/3G:
0735-307207

VISUELL FILMGALA!

Snart är det dags för Visuell filmgala 2011 i Örebro!

PRELIMINÄRT PROGRAM

FREDAG 7 OKTOBER After work på Ånstagatan 5, med inspirerad föreläsning av Henrik Eklund. Lätt middag kommer att serveras mot självkostnadspris. ca 16.00-19.00. Filmvisning på Kulturhuset kl. 19-21.



LÖRDAG 8 OKTOBER VISUELL FILMGALA 2011 på Kulturhuset med start kl 18.

Biljetter: Filmvisning 50 kr. Galan 200 kr

Betalningen sker via överförning till Swedbank, clearnr: 8452-5, kontonr: 903 706 696-7. Skriv i överföringen om vem som du betalar för och vad ni har betalat för.

För mer information: www.vfilmgala.blogspot.com



Henrik Sundqvist under en radiointervju.



Vid teckenspråkstältet.



Deltagare och ledare på Nordiskt barnläger i danska Haslev.

Nordiskt barnläger 2011

Lek, allvar och nya vänner för livet

ÅRETS BARNLÄGER hölls i Haslev, Danmark då Danmark var årets värdland och tillsammans var vi, truppen från Sverige, med och upplevde många roliga händelser och fick nya vänner för livet!

DEN SVENSKA TRUPPEN bestod av ledaren Sofia Lindevall och deltagarna Simon Sharapo, Karolina Lennqvist, Hertha Boye Niemelä, Leila Svetlov och Isabella Vasikuski.

NÄR VI ANLÄNDE till Danmark mötte vi deltagarna från de andra nordiska länderna och började med att presentera oss för varandra. Vi ordnade lekar för att lära känna varandra och barnen skapade egna regler för lägret ska bli så bra som möjligt.

DÄREFTER DELADE MAN upp alla barnen i 5 lag där man skulle samla poäng i varje tävling under veckan man deltog i. Varje morgon och eftermiddag skulle varje lag se till att deras grupp var på plats med sina halsdukar som representerade lagets färg. Skulle någon glömma bort det eller inte komma i tid var det minuspoäng. Det handlade om att hålla ihop och samarbeta tillsammans ända tills slutet och utse ett lag till vinnare med flest poäng.

FÖRUTOM DET BJÖD veckan också på andra roliga aktiviteter. Mitt i veckan åkte vi på en utflykt till Roskilde och gick på vikingamuséet där man kunde se gamla skepp, måla och klä sig på vikingavis. Vi besökte även Roskildes berömda kyrka som var Roskildes symbol och därefter kollade vi lite runt i centrum innan det var dags och åka hem.

DAGEN EFTER VAR det Bonbonland vilket var barnens favorit och veckans roligaste dag! Bonbonland är ett slags familjepark med alla slags möjliga karuseller i både fart och höjder, 4D Bio och mycket mer! Några av barnen tog mod till sig och åkte för första gången i höga farter och höjder. Det blev en hel dag på Bonbonland och det uppskattades av oss alla tills vi åkte hem helt trötta allihopa.

VI FICK ÄVEN besök av Glad Teater en dag, motsvarande Tyst Teater här i Sverige, där vi fick leka med våra händer till stora och små tecken samt spela en scen med olika känslor inblandade. Det blev en hel del skratt då alla bjöd på sig själva! Varje lag skulle också komma på en



Glada vikingar.

egen teater och poesi i nummerordning 1-10 där de skulle skapa en historia med sina händer.

PÅ KVÄLLARNA VAR det Danmarksafton, Norgeafton och så vidare. Varje land skulle få en egen kväll att fixa lekar och aktiviteter samt bjuda på mat/godis som kom från deras land och underhålla de andra. Det uppskattades mycket och alla barnen hade olika idéer och lekar varje kväll.

SISTA KVÄLLEN VAR det avslutningsfest och alla fixade sig fina för kvällen. Det bjöds på hamburgare, läsk och annat gott och därefter var det prisutdelning och lekar.

FÖR ATT SAMMANFATTA det hela så var det som sagt en kanonvecka och barnen har fått nya vänner, fått lära sig nordiskt teckenspråk och provat på nya saker. Man missuppfattade varandra lite i början när man kommunicerade med varandra men i slutet av veckan flöt allt på och ingen ville åka hem! Men trötta var vi allihop efter att ha tömmts på all vår energi för veckan och det är något man absolut ska uppleva igen vid nästa barnläger och då blir Sverige nästa värdland!

MISSADE DU DEN här gången? Ingen fara, häng med nästa gång så ska vi visa för de andra vad Sverige har att erbjuda!

SOFIA LINDEVALL

Fartfylld vecka på ridläger

LÄGRET UTGJORDES AV tio spralliga deltagare i åldrarna 12-17 år och fyra SDU-lägerledare (Gabriella Pålstam De Morte, Sofia Rydén, Sofia Hedlund och Veronika Edenfur) som tillsammans med tre ridlärare ockuperade natursköna Leksand med två lektioner om dagen, vållagad husmanskost med smaklig eftermiddagsfika samt arrangerade kvällslekar, en stark sammanhållning och förstås – tonvis med skratt.

FÖRUTOM STALLSKÖTSEL SAMT lektioner i dressyr och hoppning både för- och eftermiddag hann vi även med en dag på ICE i Borlänge där vi fick prova på det adrenalinstikka spelet Laserdome och jag tror inte att någon kom ut därifrån utan några hundra droppar svett eller blåmärken på armar och ben – är det strid så är det!

I SLUTET AV veckan uppfylldes äntligen några av ledarnas förhoppningar om att få sitta en stund till häst, det arrangerades nämligen gymkana (lagstafett till häst) och det blev givetvis ledare mot deltagare vilket blev en större succé med undantag för några avkastningar när spänningen blev lite för hög. Tjejerna var dock tuffa och hoppade upp på direkten för att rida mot mål där nästa tävlande väntade.

ENLIGT TRADITION BJUDS det på tårta när någon eller några fått tugga gräs och därför överraskade vi med tårtävling under maskeradtemat "glitter" sista kvällen där tre ruggigt goda och fantasifulla tårter presenterades av glittrande deltagare och ledare som sekunden senare kastade sig över tårter dekorerade med allt från godisappar till jordgubbar.

Kvällen avslutades med en liten teater framförd av oss ledare där vi imiterade de största personlighetsdragen (med viss modifikation givetvis) hos deltagarna vilket uppskattades högt och ledde till många skratt.

SAMMANFATTNINGSVIS HAR DET varit en oerhört rolig och fartfylld vecka med många nya kunskaper för både deltagare samt oss ledare, och vill vi tacka alla som var med och bidrog till denna vecka som läggs i minnet för en lång tid framöver. Inte minst till Leksands Ridklubb som ställde upp med trevliga och välhanterade hästar, mycket och god mat, välskött logi samt ett varmt och genuint bemötande.

Vi vill även framföra ett stort tack till Linda och Carolina som tolkade i ur och skur så att vi alla kunde få ut bästa möjliga kunskaper under veckan, och sist men inte minst till SDU som arrangerat detta på ett proffsigt och snyggt sätt och gjorde detta möjligt att genomföra.

Ett sista tack, och hoppas vi ses igen nästa år!

SDU:S RIDLÄGERLEDARE: SOFIA, SOFIE, GABRIELLA OCH VERONICA

WFD-kongressen i Sydafrika

SDU deltog också i WFD-kongressen i Durban, Sydafrika. Ni kan läsa mer om kongressen på sid 9–17 här i detta nummer av Dövas Tidning, bl.a. en intervju med Jenny Nilsson, som utsågs till WFDYS nya ordförande.



Deltagare och kursledare på årets ridläger i Leksand.



Nöjda deltagare på språkresan 2011.

Bad, camping och engelska på språkresan 2011

SPRÅKRESAN 2011 BLEV jätterolig! Vi var 2 st ledare/tolkar (Johanna Karmgård och Erdem Akan) och 8 st deltagare som kom från norra till södra Sverige! Under de två veckorna hann vi vandra, bada, campa, gå på museum, lära oss ASL (American Sign Language) och engelska.

Ni kan läsa om våra äventyr overthere på vår blogg: <http://sprakresorsdu.blogg.se/>.

Här kommer några citat från bloggen!

"Vi åkte i en skolbuss (kan inte fatta att jag har åkt i en berömd gul skolbuss som alltid funnits i filmerna)"

"Petroglyph var det första ordet vi fick filled in the head."

"Vi åker hem i morgon. Det är tungt att lämna USA! Det var så roligt här!"



nytt från förbund och förening

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen@dovastidning.se.

Tillgänglighet genom tecken-
språk – projektnyheter nr 4

Första projektåret snart till ända



Projektets första år är snart slut. En delrapport har skrivits och lämnats in till Arvsfonden. Där har vi beskrivit kartläggningen som lyckad genom att vi har gjort 29 olika besök, mest hos dövföreningar/

länsföreningar/länsförbund och några dövskolor. Fram till den 15 april har projektet mött 485 personer.

Från besöken har vi fått in många bra fallbeskrivningar – i delrapporten finns några exempel. Några andra exempel håller på att bli filmer. De ska ingå i kunskapsbanken som byggs upp i höst 2011.

Öppet hus och projektseminarium.

Den 20 maj besökte länsförbundens/länsföreningarnas representanter SDRs kontor i Stockholm på Öppet hus. Samtidigt fick de även träffa projektets medarbetare för diskussion, ställa frågor och få svar. Ca 50 personer deltog.

Nästa dag, den 21 maj presenterade projektgruppen några fallbeskrivningar på seminariet – därefter en stunds diskussion med frågor och svar om kunskapsbanken, den kommande utbildningen i FN-konvention och språkklag bland föreningarnas informatörer, funktionärer och andra intresserade.

Arvsfonden andra projektåret. Den 15 juni beviljade Arvsfonden projektets ansökan om andra projektåret med 1 658 000 kr.

Dövas dag. Projektet presenterar film och material på Dövas dag i Malmö 16-18 september. Vi hoppas få träffa dig där.



Åsa Henningsson.

Kommande seminarier. Vill du delta i projektets olika seminarier under hösten och våren? – håll utkik efter inbjudan hos din döv förening, Dövas Tidning, Facebook, FirstClass och anmäl ditt intresse till din förening.

**ÅSA HENNINGSSON
PROJEKTLEDARE**



En ständig ström av människor från när och fjärran kom med blommor och presenter.



Coda-tatueringen.

En eldsjäl & CODA på Solhem, Björkö, fyllde 70!

Min familj och jag var påpassligt nog på plats under vår semester på Björkö i Göteborgs skärgård, när eldsjelen Gull-Britt Engdahl fyllde 70.

Gull-Britt Engdahl, gift med Sivert Engdahl, en gammal SDI-räv, hade öppet hus på Solhem, vilket undertecknad passade på att uppmärksamma. Jag lyckades kämpa mig till en pratstund med denna otroligt pigga, coola kvinna!

Så där ja, Gull-Britt! Äntligen får vi den här stunden, har du landat nu efter allting?

– Jajamensan! Nu har jag landat, men vilken härlig dag det var!

Berätta om den där känslan du fick när du uppvaktades!

– Ja du, jag mår ju så bra! Tänk, så många man hjälpt och så får man tillbaka det här. Jag är så glad för mitt engagemang! Självklart måste man kunna ge och dela med sig!

Du är tydligen mycket omtyckt och älskad!

– Allting började med mina föräldrar som var engagerade härute. Jag har praktiskt taget vuxit upp här. Solhem är mitt andra hem! De lärde mig att bry mig om andra och att finnas här för alla. Nu har mina 3 barn och 8 barnbarn också varit här så det känns riktigt bra!

Vad betyder den stora kannan för dig?

– Åh den kannan! Den är lika med mor Rosa! Mm, när jag var liten härute skulle hon prompt koka kaffe i den och alltid BÄRA den själv ut till ängen eller badet där alla andra var. Tänk dig, bära en sån här stor kannan som ska räcka till 40-45 koppar! Jag såg till att den kannan skulle vara kvar här på Solhem.

Berätta nu om dina tatueringar!

– (Fnissar glatt!) Jag fick ju aldrig ha tidigare. Mina föräldrar och Sivert gillade inte sådant. När vår yngste Steve hade skaffat sig en, tyckte han inte alls om det. Men när det var Siverts tur fylla

50 år, vågade vi oss på en tatuering i present till honom. Så när jag sinom tid bestämde mig att skaffa en, började jag med Lejonungen Simba på ena vaden, sen blev man ju sugen på en till och då skulle det självklart vara något som symboliserade mig, så vips det blev det CODA. Tror nog att jag blev den första som skaffade en sådan!?

Till sist, vad önskar du dig mest av allt?

– Å, oj! Jag HAR allt, make, barn och barnbarn och alla vi mår bra. Jag är lyckligt lottad! Det gäller att vara positiv, ha mycket humor och hålla sig i igång! Möjligen har jag alldeles sjukt för mycket saker! Samlar klockor! Har t.ex ca 60 armbandsur... sedan har jag tomtefigurer och älskar converseskor! Har i flera färger fast den lila passade mig inte...

En så färgstark, humoristisk, omtänksam, glad och pigg 70-årig kvinna som ger allt, hittar man inte så ofta! Solhem ska vara stolt över en av sina stora eldsjälar!

Gull-Britt, tack för samtalet och må du leva länge och fortsätta sprida din livsglädje!

TEXT OCH FOTO ALEXIA LEFFEBVRE

Röster om Gull-Britt:

Camilla Jansson, diakon i Göteborg: "Härlig stämning, hon känner väldigt många! Hon var den som startade väntjänsten här i Göteborg."

UllaBell Thorin, kändis i författarvärlden: "Finns alltid här, hennes pappa var vaktmästare så jag har sett henne växa upp. Hon är otroligt duktig på att kunna skilja på roller och jag kan tycka hon har två sidor – en mycket seriös och en mycket glad sida. Ställer alltid upp för andra."

Maria Jonsson, Örebro: "Första gången jag träffade henne här på Solhem fick jag ett mycket varmt välkomnande! Hon är bra på att uppmuntra folk så att de gör saker Kort sagt Utan henne, finns inte Solhem!"

Andra kommentarer från folk i rörelse: "Otroligt svårt att tro att hon är 70!" "Coolt använda converseskor!" "Varm och omtänksam." "Häftig tant!"

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen@dovastidning.se.

Rapport från WFD:s generalförsamling i Durban

Mänskliga rättigheter och nyval

Nyligen hemkomna från Durban och WFD:s 16:e kongress vill vi göra en kort summering av våra upplevelser och intryck från Generalförsamlingen (GA). Det kändes både högtidligt och ärofyllt att få representera Sverige. Övriga händelser, såsom invigningen, avslutningsceremonin och allt annat runt omkring, överlåter vi er läsare att ta del av från våra redaktörers berättelser. Ta gärna en titt på inspelningsmaterial som Dövia och H3 skickat ut via internet om ni inte redan gjort det.

Första dagen av tre på Generalförsamlingen var det Workshops med tema om Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. WFD:s dåvarande President Markku Jokinen öppnade workshopen och därefter leddes dagens agenda av moderatorerna Colin Allen och Joseph Murray. Dagen ägnades dels åt FN:s konvention om rättigheter för människor med funktionsnedsättning (The Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD). Hur vi hemmavid kan använda konventionen för att få igenom våra rättigheter. Vikten av att det sitter en döv i CRPD:s övervakningskommitté lyftes också fram. Kommitténs funktion är att följa upp nationernas utvecklingsplan för denna politik.

Senare samma dag delades vi i två grupper, den ena gick igenom stadgarna och den andra verksamhetsplanen 2011-2015. Eventuella frågetecken skulle redas ut och klargöras innan dessa punkter klubbades igenom på WFD:s generalförsamling dagen efter. Andra dagen invigdes WFD:s generalförsamling med några trevliga tal av representanter från KWA Zulu provins och Durban's borgmästare. GA representerades av ca 149 delegater från 81 länder. Sedan följde två intensiva och långa mötesdagar. Vi behandlade frågor såsom uppföljning och genomgång av verksamhetsberättelse 2007-2010, motioner, stadgeändringar, verksamhetsplanen 2011-2015 och medlemsavgifter. Genomgången av stadgarna leddes av vår döve EU-parlamentariker Adam Kosa på ett föredömligt och disciplinerat sätt. Det som tog tid var genomgång av varje moment och det påverkade tidsåtgången. Istället för kl 16.00 tredje o sista dagen blev vi klara vid 19.30. WFD:s styrelse med vår egen Tomas Hedberg fick ansvarsfrihet för deras arbete de fyra gångna åren.

Extra spännande var givetvis när Sveriges motion kom upp till behandling av Sveriges förslag till Dövflagga. Vi förberedde oss i smyg med våra flaggor, både små o stora. När det var dags, visade vi PPT med bakgrund till dövflaggan och motivering på flaggans färger och utseende. Vi fick hjälp av några kongressfunktionärer att dela ut de små flaggorna till delegaterna och vi bad WFD:s förra president Markku Jokinen och Sydafrika döv förbunds ordförande Wilma Newhoudt-Druchen komma fram och dra och veckla upp den stora dövflaggan samtidigt som delegaterna fick sina flaggor. När de började vifta o visade glädje, kände vi att det var ett lyckat drag. M a o blev det jubel. Vilken succé! Efter en

stund kunde mötet fortsätta och WFD:s styrelse ska behandla förslaget på dess kommande styrelsemöte.

Spännande blev det också när vi skulle välja vilket land som skulle få äran att arrangera nästa kongress. Vi röstade för Turkiet eftersom landets plats på kartan kan locka de länder som behöver lyftas fram. De gjorde också en bra presentation som visade deras stora ambition och vilja att ordna en bra kongress. När det stod klart att Turkiet vann omröstningen blev det ett stort och brakande glädjetro och livligt flaggande med turkisk flagga.

Därefter påbörjades en valprocess för styrelseval som inte liknar den vi är van vid här hemma. En annan möteskultur som tyvärr blev tidsödande. Av alla tre presidentkandidater gjorde Colin Allen från Australien den bästa presentationen. En fantastisk presentation direkt från hjärtat. Det stod mellan honom och Joseph Murray, USA och Terry Riley, UK. De två förstnämnda var "huvudkandidater" och båda är kompetenta men det som utmärkte Colin var hans ödmjukhet och att pratade varmt om team-work. Det var inget svårt val för oss att rösta på Colin Allen. Att han vann omröstningen stort säger sitt. Till vicepresident valdes Wilma Newhoudt-Druchen. Det blev vi glada över eftersom vi röstade på henne. Inte bara för att hon är kvinna, utan för att hon har goda meriter, är parlamentpolitiker i Sydafrika sedan 16 år och målmedveten. Resterande av val till styrelseledamöter var lite svårare. Några kandidater var självklara däribland Joe Murray från USA, Hanne Kvitaer och Kaisa Alanne från Norden. Vi gick omkring och hörde oss för och snappade upp informationer som kom upp lite varstans. Varje kandidat fick 5 minuter på sig att presentera sig. Vi fick också ta hänsyn till vilka som kunde finansiera resor till styrelsemötena. Vi blev nöjda med valutgången och önskar nya styrelsen lycka till!

BRITT KARMGÅRD, VICE ORDFÖRANDE SDR

RAGNAR VEER, ORDFÖRANDE SDR



Britt Karmgård och Ragnar Veer, SDR-representanter.



Colin Allen, ny ordförande i WFD.

Fakta om Sveriges läge i arbetet kring CPRD

■ I workshopen diskuterade man strategiska frågor om hur man bevakar och driver handikappolitiska frågor i samarbete med nationella handikapporganisationer. FN:s övervakningskommitté granskar varje nationell regerings CPRD-rapport. Varje nationell handikapporganisation arbetar aktivt med att samla in rapporter om olika situationer för personer med funktionsnedsättningar. Dessa rapporter kallas skuggrapporter, eller parallellrapporter. Sverige ratificerade FN:s CRPD från 2009 och läm-

nade in en rapport i början av 2011 som redovisar hur regeringen har följt upp den handikappolitiska planen med åtgärder för förbättringar för personer med funktionsnedsättning. I mars 2011 lämnade SDR genom HSO en parallellrapport som motvikt till svenska regeringens rapport. FN:s övervakningskommitté kommer snart att kalla representanter för svenska regeringen för intervju och avstämning av Sveriges rapport. SDR kommer att bevaka utvecklingen genom samarbetet med HSO.



Hela gänget samlade framför skolan i Härnösand.

■ Fyra årsklasser som avslutade åttaårig skola och konfirmation 1949, -51, -53 samt -55 träffades för 3 dagars gemenskap 7-9 juni 2011. Härnösand bjöd på strålande väder när alla samlades på tisdagen.

Alla hade tidigare varit barn på gamla dövskolan Södra Vägen och nya Kristinaskolan och stämningen var på topp när man träffades efter så lång tid.

Andra dagen samlades vi i aulan på Kristinaskolan. Två ur personalen berättade om de stora förändringar som skett av byggnader och undervisningen sedan flytten till nya skolan 1948.

På gamla dövskolan på Södra Vägen började vi under 40-talet med enbart oral undervisning och teckenspråk var förbjudet. Hårda straff förekom för dem som bröt reglerna, på den tiden då barn inte hade några rättigheter.

Sedan fick vi guidad visning runt skolan i mindre grupper, det väckte barndomsminnen och starka känslor.

På eftermiddagen samlades vi på församlingshemmet för gudstjänst av Johan Selin, mycket vackert. Vi höll en tyst minut för de sakenade kamrater som gått bort och tände ljus för varje årsklass.

Efter ceremonin gick vi ombord på Ådalen III för en båttur på den glittrande Ångermanälven. Det serverades en god buffé i en härlig atmosfär och många glada skratt. Efter fyra timmars vaggande tur gick vi i land.

Sista dagen började med besök på gamla skolan på Södra vägen. Skolan är en vacker byggnad från 1800-talet och vi samlades framför den pumpiga huvudentrén för fotografering. Fotoblixtarna ville aldrig ta slut, som om vi vore filmstjärnor.

I mindre grupper gick vi genom det före detta pannrummet till gamla matsalen. På vägarna hängde gamla fotografier från skolans historia. Det var spännande att titta på.

Till sist avslutade vi dessa intensiva dagar med en tur på Murbergets friluftsmuseum.

Alla var mycket nöjda med dessa minnesvärda upplevelser. Vi tog farväl av varandra och skingrades för hemresa.

Varmt tack till Rolf Lindfors och Bo Fahlen som arrangerade denna historiska träff.

Stort tack till tolkar, personal på båda skolorna och stort tack och beröm till den teckenspråkiga kyrkan.

BJÖRN ÅNGQUIST

Bär **TURKOST** den 10 september!

■ The World Day of Sign languages (WDSL) är en fristående manifestation som ska ske den 10 september 2011. V föreslår bl.a. att alla gör något för teckenspråket, t.ex. att bära någonting turkost den dagen.

Syftet är att lyfta fram teckenspråket som ju används av alla som vill. Man kan anordna demonstration, bara ha en liten eller stor manifestation. Det viktigaste är att man över hela världen uppmärksammar denna dag som har en

anknytning till Milanokongressen den 10 september 1880. Vi vill ta tillbaka teckenspråket och lyfta fram det rejält med allas hjälp!

Mer information finns att hitta inne på facebook med samma namn och i FC. Det finns även en film på YouTube med information på internationellt teckenspråk, sök på "The World Day of Sign languages" så hittar ni filmen med oss.

WDSL/JULI AF KLINTBERG & ALEXIA LEFEBVRE

Till minne av Gilbert Karlsson

■ Solhemsälskaren Gilbert lämnat jorden på onsdagskvällen den 29 juni 2011. Han insomnade lycklig på Solhem, Björkö. Han lämnar efter sig ett stort tomrum på Solhem men med många ljusa minnen.

År 1951 kom jag från Härnösand till Vänersborg för att gå på yrkeskola för döva med de så kallade s-yrkena; skomakare, snickare, skrädderi och sömmerska. Några nya yrkesval fanns inne i stan och därmed bröts den traditionella s-yrkesutbildningen. Jag började på verkstadsskola, barn- och ungdomskamrat Karl-Gösta utbildade sig som typograf och Gilbert satsade på att bli bagare. Det fanns inga tolkar så vi fick klara oss själva. Varje måndag hade vi lektion på fortsättningsskolan, "C-skola", för döva. Glade bagaren Gilbert hade läshuvud och spexade alltid med roliga historier.

Efter några år i yrkeslivet träffades vi igen på GDF, Andra Långgatan 11. I augusti senare samma år tog jag båten ut till Björkö och besökte för första gången Solhem. Gilbert var redan där. Vi var 21 år gamla och Gull-Britt Engdahl var 16 år.

Gilbert besökte Solhem flitigt i 54 år. Husmor Gull-Britt fyllde 70 år i juli.

Under åren som gått har Gilbert drabbats av stroke och afasi. Hans personlighet förändrades men trots detta visade han alltid glatt humör. Stort tack till Yngve Gunnarsson som assisterade Gilbert i många år så han kunde medverka på pensionärsföreningen och Solhem. Gilbert lämnade stort tomrum efter sig men minnet av honom lever kvar.

Torsdagen den 4 augusti jordfästes Gilbert i Björkö kyrka. Dagen bjöd på fint sommarväder med sol. Begravningsceremonin leddes av församlingsprästen Christer Holmer.

Framför kistan stod ett inramat fotografi av en leende Gilbert och på golvet fanns ett blomsterarrangemang komponerat av blomsterkonstnären Lars-Gunnar Möllefors. Med gula rosor inramade av gröna blad och strån hade Lars-Gunnar skapat en vacker komposition likt en strålande sol, symbol för Gilberts älskade Solhem.

På Solhem serverades efter begravningsceremonin smörgåstårter och dryck till ett 70-tal personer. Det var fin stämning och många höll tal till minne av Gilbert. Karl, Gilberts bror, överlämnade nyckeln till Gilberts husvagn som gäva till Solhem. Gull-Britt Engdahl tog emot nyckeln och lovade att ta väl hand om den.

Fåglarna flög ute i det fria medan solen gick ner vid horisonten.

BJÖRN ÅNGQUIST

Glöm inte vårt 100-årsjubileum den 14-15 oktober! Titta in på <http://udf.info.se> för mer information.

UMEÅ DÖVAS FÖRENING

Texter till Dövas Tidnings insändarsidor sänds via e-post till: asa.moller@sdrf.se eller postas till:

Dövas Tidning, SDR, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Stockholm.

Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). *Korta texter vinner fler läsare!*

insändare

Minnesvärd konfirmandträff 1961 – 2011 i Härnösand

■ **WOW, är det sant** att det är 50 år sedan vi konfirmerades oss i Domkyrkan i Härnösand? Jo, bevisligen var vi 20 personer av 30 samt 7 respektive (två framlidna personer var Eiron Persson och John-Erik Sivervall), som deltog i träffen 10-11 juni i Härnösand.

Högsommarvärme av bästa kvalitet tog emot oss vid minneshögtiden, som inleddes med en gudstjänst i Ångekyrkan av dövrprästen Johan Selin. Domkyrkan är upptagen av reparationer just nu. Kyrkkaffet stärkte oss gott efteråt. Vår konfirmationspräst för 50 år sedan var Ivar Svennas.

Fredagen avrundades med en grillafton i det gröna på Folkhögskolan. Stämningen var hög med berättelser från minnen, äventyr och orättvisa bannor av vissa bland skolpersonalen under vår skolgång.

Lördagens väder var underbart strålande, då vi besökte vår kära skola, som idag heter Kristinaskolan. Vi pratade naturligtvis mycket om våra lärare. De var inte helt 100 % teckenspråkskunniga. Och vi fick naturligtvis vår utbildning baserad på ren oralundervisning under skolgången.

Nu idag när teckenspråkets ställning är mycket stark, kan jag inte låta bli att reflektera... Hade våra lärare behärskat teckenspråk "fullt" 50 år tidigare, skulle vi ha fått en bättre, mer stimulerande och spännande inlärningsituation och därmed blivit mer frimodiga av oss? Några instämde i detta, medan andra ansåg att de haft nytta av avläsningen från oralundervisningen i sitt framtida arbetsliv. Vi fick alla fast arbete direkt efter yrkesutbildningen i Växjö och Vänersborg och teoretiska linjen på Blockhusudden.

Alla (utom jag) hamnade på arbetsplatser, där hörande arbetskamrater var dominerade. Jag anställdes vid Kristinaskolan av rektor Gunnar Furå år 1966. Visserligen var teckenspråkskunnandet bland personalen lite knackigt i skolmiljön då, men jag fick uttrycka mig på teckenspråk på elevhemmet, där jag först jobbade. Hur som helst var vi i gruppen ganska nöjda med de erfarenheter och kunskaper som har format oss under de 50 år som gått efter vår konfirmation.

Rundguidningen i skol- och elevhemsbyggnaderna väckte många, många minnen till liv, och några förnam den speciella lukten i skolkorridorren! Samtidigt förundrades många över de renoverade lokalerna, försedda med modern teknisk utrustning som komplettering till undervisningen.

Nio av oss tillhörde samma klass i årskurs 1-8 med fröken Svea Edström som klasslärare. Hon månade verkligen om oss. Vi passade på att lämna en blombukett på hennes grav ute på Heliga Korsets kyrkogård.

Lördagskvällen gick vi ombord M/S Ådalen 3 för en underbar båttur längs Ångermanälven. Vi njöt av den natursköna vyn och varm samvaro, och förplågades med god buffé och god dryck.

Ett varmt tack riktas till Yvonne Modig för ett jättefint program! Vi går nu mot en ny fas som vitala pensionärer!

MAJ DAVER



Knästående fr v: Ingvar Olofsson, Sven-Åke Norberg och Malte Matson. Första raden stående fr v: Ove Zackrisson, Erik Waara, Conny Öberg, Margit Norberg, Solbritt Lidbom, Marianne Sundberg, Yvonne Modig, Bettan Brodin och Urban Öqvist. Andra raden stående fr v: Lars-Gunnar Torstensson, Kerstin Karlsson, Anna-Lisa Rantanen, Gunilla Westin Wallin, Gerdy Ekerot, Maj Daver, Christer Rönmark och Lars-Göran Jonasson. Foto: Ove Zackrisson



Bakre raden fr v: Carina Berglind, Sven Näslund, Anders Sjödin, Björn Söderberg, Anna-Lisa Rantanen, Tapio Rantanen, Thyra Lindström, Eivor Lindqvist, Ingvar Olofsson, Henry Nordlander. Mellanraden fr v: Svea Näslund, Ann-Marie Wiklund, Barbro Nordlander. Främre raden fr v: Anders Lind, Mona Bergström-Lindström, Helena Bäckman och Åke Nordlund.

■ **Den 23 februari 1931** bildades Örnsköldsviks Dövas Förening. Fredagen den 17 juni firade sjutton medlemmar 80-årsjubileet med en middag på Bruksgodset, Banafjäll.

Det blev en mycket trevlig tillställning med god mat och bra service. Det bjöds på kycklingfilé med klyftpotatis och pepparsås, samt en god efterrätt.

Medlemmarna umgicks och diskuterade allt mellan himmel och jord. Gåvor delades

ut, och föreningen fick presenter av Y-Läns Dövas Förbund och även av Henry och Barbro Nordlander. Föreningen delade ut gåvor till Eivor Lindqvist, Carina Berglind och Harry Åkerstedt. Harry var tyvärr inte närvarande under kvällen.

Alla var mycket nöjda med kvällen och var helt överens om maten varit jättegod och servicen fin.

ANDERS LIND



NICLAS MARTINSSON



” Blir vi mindre dövmedvetna när vi använder ”hörande” tecken? Det tror inte jag.

Ska vi sluta höras, eller?

”Nej, du kan inte teckna så!” sade en österriska till mig. Innan vi skulle säga hejdå, tecknade jag: ”vi hör”. Hon tyckte att jag hellre skulle teckna ”vi ses”. Jag svarade att jag inte visste om jag skulle träffa henne igen för hon bodde ju inte i Sverige. Därför sade jag istället: ”vi håller kontakt”. Jag ansåg egentligen att den frasen inte passade så bra i denna situation. ”Hålla kontakt” kändes mer förpliktigande än ”vi hör”: man skulle till exempel skriva ett brev.

Jag tycker fortfarande att frasen ”vi hör” är väldigt bekväm att slänga iväg. Den kan för mig betyda allt från att man bara skickar iväg ett sms till att man skriver ett mejl. Ett alternativ till ”vi hör” är ”vi dövs”. Jag upplever att just den frasen inte har vunnit terräng i det svenska tecken-språkssamhället. Varför vet jag inte riktigt.

Österriskan fick mig att tänka på alla ”hörande” tecken som finns och som jag brukar använda: lyssna, hålla tal, rösta, ringa, prata... Ska jag försöka byta tecken? Se här hur substituten fungerar:

Lyssna – om jag tycker att någon inte lyssnar på mig, kan jag säga: ”snälla, titta på mig!”. Om jag inte vill vända bort blicken under en intressant föreläsning när någon klappar på mina axlar och vill prata med mig, kan jag svara: ”jag vill titta på honom (föreläsaren). Kan vi prata sedan?”. Jag vet att ”prata” eller ”snacka” är hörande tecken och att man istället kan säga ”teckna”. Men för mig är ”teckna” mer lämpligt när jag till exempel vill berätta: ”alla på festen i lördags tecknade oavbrutet och skrattade”. Då får man lätt sig en bild i huvudet med alla tecknande händer.

Hålla tal – jag vill nog fortfarande använda tecknet för tal. Det är helt enkelt högtidligt och handlar om retorik. Att istället säga ”hålla en presentation” eller ”stå och teckna inför alla” håller inte riktigt.

Rösta – amerikanerna har faktiskt ett bättre tecken för ”vote” (rösta). Tecknet visar hur en person

lägger ett kuvert i röstlådan. Just det tecknet och munrörelserna v-o-t-e passar bra ihop. Vi svenskar pekar på adamsäppet när vi tecknar ”rösta”. Om vi däremot använder samma tecken som amerikanerna, tycker jag inte att tecknet fungerar ihop med munrörelserna ”r-ö-s-t-a”.

Ringa – tecknet för ”ringa” påminner om luren. Men vi har ju texttelefoner och bildtelefoner. Problemet är dock att om vi använder ett tecken som visar hur en döv skriver på tangentbordet, kan det ju betyda att den döva personen i fråga inte bara texttelefonerar utan också skriver mejl. Ett alternativt tecken för bildtelefon är ”teckna inför en webbkamera”. Men då kan ju det tecknet också stå för videochatt. Så vi måste väl fortsättningsvis teckna ”ringa” och ”telefon” för att förtydliga.

Jag anser att man inte ska behöva markera varje tecken. Ska vi till exempel sluta använda dagens tecken för kvinnor eftersom man pekar på bröstet utan istället ha något mer neutralt? Eller ska vi börja teckna ”penis” när vi syftar på män, så att både kvinnor och män ses lika mycket som objekt?

Orden och tecknen ska självklart diskuteras, problematiseras och analyseras. Men att till varje pris försöka komma på ett nytt ord eller tecken för att blidka någon, är omöjligt.

Ordet ”man” har till exempel hela 254 miljoner svenska träffar på Google. Det ordet är självklart problematiskt. Samtidigt tycks de flesta ha lärt sig att ”man” inte bara betyder man utan också någon, några eller folk.

Blir kvinnor och män mindre jämställda om vi pekar på bröstet när vi vill teckna ”kvinnor”? Blir vi mindre dövmedvetna när vi använder ”hörande” tecken?

Det tror inte jag.

Kampen för jämlikhet och för att uppnå våra rättigheter är mycket större än så.

NICLAS MARTINSSON



Mark Drapsa och hans lagkamrater hade i alla fall tur med vädret.

Döva deltog i Kubb-VM i Rone

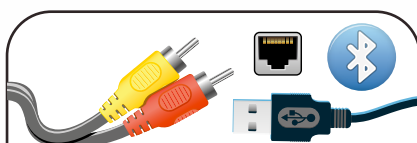
■ Två lag med döva ställde upp i årets upplaga av kubb-VM. Tyvärr lyckades inget av lagen komma till slutspel. Det ena laget, Team Deaf Stockholm, lyckades kvala till Stora VM. Väl där blev de sist i gruppspelet, den innan slutspelet.

Det andra laget, från Leksand, The Deaf Power, åkte ut redan i kvalet efter en jämn match i sista gruppspelsmatchen mot ett gäng gubbar från Rone som drog det längsta strået. Deaf Power fick spela tröstturneringen Lilla VM. Där blev det snabbt respass efter två förluster. Men grabbarna hade kul och kommer tillbaka nästa år. Det går förhoppningsvis bättre då också.

TEXT&FOTO: TOMAS LAGERGREN

TM-9000 den ultimata bildtelefonen för döva och hörselskadade Totalmöteslösning med bild, text och ljud

NYHET !! Nu även med texttelefoni (Ring och ta emot texttelefonsamtal).



Tillkopplingar

TM-9000 kan lätt anpassas till dina behov. Koppla till större skärm, extert tangentbord & mus, telefon med hörslinga, bluetooth halsslinga, extern kamera, diverse varseblivningssystem m. m.



Trepartssamtal

TM-9000 användare kan ringa trepartssamtal till andra TM-9000 brukare, där alla tre kan se, höra och texta till varandra.



Ljusbareblivning i olika färger

Inbyggd ljusbareblivning med valbar färg till dina kontaktgrupper. Färgen på ljussignalen visar vilken kontaktgrupp uppringaren tillhör t. ex. familj, vänner, arbete.



Realtids text eller chatt

Du kan skriva och ta emot text till/från din motpart under videosamtals gång. Du kan välja mellan att använda realtids text eller chatt.



Trådlös WiFi 802.11 b/g/n

TM-9000 har en kraftfull trådlös internet mottagare som medför både snabb mottagning och lång räckvidd.

3G

Du kan koppla TM-9000 trådlöst till en 3G router (finns i fickformat). Detta ger dig friheten att ringa videosamtal oavsett var du är till bildförmedlingstjänsten, dina vänner, familj m. m.



RSS länkar



Internet



Väder



RJ11
Uttag för telefon
/varseblivning



Inbyggd CCD
vidvinkelkamera



LED Pekskärm



Bluetooth



Digital fotoram
via USB/SD kort



Uttag för hörlurar
och mik.

TM9000 är godkänd av HI som ett fullgott kommunikationshjälpmedel och kan ansökas som kostnadsfritt sådant hos din landstingsordnator eller hörcentral. Produkten kan även ansökas som anhängigutrustning och som hjälpmedel på arbetsplatsen. Har du redan en TM-9000 kan du uppgradera den med texttelefonfunktion genom att ansöka om det hos din ordnator.

Om du inte vet hur du skall ansöka kontakta oss, vi har teckenspråkskunnig personal :

Taltel : 040-661 41 80 | 3G video/mobil : 0702 45 65 00 | mail@tm9000.se | Fax : 040-661 41 88
Bildtelefon : 0406060432@t-meeting.se | www.tm9000.se **T-MEETING**



Var som helst Hur som helst När som helst

Friheten i dina händer!

Nu kan du kommunicera smidigt på teckenspråk överallt, eftersom Allan eC nu finns för mobilen.

Omnitor

Hitta din egen bildtelefonlösning! Besök www.omnitor.se



NYHET!

Nu kan du ringa nödsamtal direkt till 112 via bildtelefoner från Omnitor!
Vi erbjuder dig tryggheten att nå SOS Alarm med teckenspråkstolk dygnet runt alla dagar i veckan,
via din bildtelefon. Se mer information på www.omnitor.se

